

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta
Katedra společenských věd

Bakalářská práce

Fenomén debaty zákazu komunistické strany v
České republice

The debate of the Czech communist party ban
phenomenon

Vypracovala: Michaela Kozová
Vedoucí práce: PhDr. Salim Murad, Ph.D.

České Budějovice 2014

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci s názvem *Fenomén debaty zákazu komunistické strany v České republice* jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedené v seznamu literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě, elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Protivíně, 20. dubna 2014

podpis:

Poděkování

Především děkuji panu PhDr. Salimu Muradovi, Ph.D. za velikou ochotu, cenné rady a pomoc při psaní této bakalářské práce. Dále bych chtěla poděkovat panu senátorovi Ing. Jaromíru Štětinovi a jeho asistentce Mgr. Pavlíně Hájkové za milé přijetí a velmi přínosný a otevřený rozhovor, který mi byli ochotni poskytnout. A v neposlední řadě bych chtěla poděkovat své rodině za morální podporu, kterou mi poskytovali v době vypracovávání mé bakalářské práce.

Obsah

Anotace	6
The abstract	7
Úvod	8
1. Komunisté v postkomunistických zemích	10
2. Charakteristika Komunistické strany Čech a Moravy (KSČM)	11
2.1 Sebe prezentace KSČM	11
2.2 Charakteristika KSČM	12
2.2.1 Organizace strany	14
2.2.2 Vývoj členské základny KSČM	14
2.3 KSČM v reálné politice	15
2.3.1 KSČM na komunální úrovni	17
2.3.2 Zahraniční politika KSČM	18
2.4 KSČM na cestě od komunismu a zase zpět	20
3. Antisystémové strany	21
3.1 Teorie antisystémovosti	21
3.2 Antisystémovost KSČM	22
4. Formální procedury zákazu politické strany v České republice	25
4.1 Exkurz do české historie právní úpravy zákazu politických stran	25
4.2 Odůvodnění pozastavení činnosti a rozpuštění politické strany v ČR	27
4.3 Procesní úprava pozastavení činnosti a rozpuštění politické strany	30
4.4 Některé příklady související české judikatury	31
4.4.1 Rozpuštění Komunistického svazu mládeže (KSM)	32
4.4.2 Rozpuštění Dělnické strany (DS) a možná procesní souvislost s KSČM	34
4.5 Otázka právu pozastavitelnosti a rozpustitelnosti	36
4.6 Rozdíly mezi situací v případě rozpuštění DS a situací KSČM	39
4.7 Průzkum veřejného mínění	42
5. Dočasná komise Senátu pro posouzení ústavnosti KSČM	43
5.1 Činnost Ministerstva vnitra ČR ve věci posouzení ústavnosti KSČM	46
5.1.1 Činnost vlády ČR a Ministerstva vnitra od roku 2008, ukončení činnosti Dočasné komise pro posouzení ústavnosti KSČM	48
5.2 Analýzy k možnosti pozastavení činnosti KSČM	50
5.2.1 Závěr ministerské analýzy z července roku 2011	50
5.2.2 Oslovení externích odborníků MV	51

5.2.3 Shrnutí a závěr posudku advokáta Michala Mazla.....	52
5.2.4 Shrnutí a závěr posudku advokáta Pavla Uhla	56
5.2.5 Shrnutí a závěr posudku politologa Miroslava Mareše.....	58
5.2.6 Shrnutí a závěr znaleckého posudku Iva Svobody	59
5.3 Současné dění ve věci prozkoumání ústavnosti KSČM	62
Závěr.....	64
Seznam příloh.....	66
Zdroje	79
Rejstříky.....	83

Anotace

Tématem předložené bakalářské práce je analýza fenoménu debaty zákazu největší komunistické strany v České republice, Komunistické strany Čech a Moravy (*KSČM*). Práce je rozdělena na dva tematické celky. V první části práce charakterizují za pomoci odborné politologické literatury politickou stranu KSČM, zabývám se teorií antisystémové strany dle Giovaniho Sartoriho, popsané ve studii českého politologa Michala Kubáta, vztahující se přímo ke KSČM. V posledním bodě této části popisují formální procedury pozastavení činnosti a rozpuštění politické strany podle platných zákonů České republiky. Tento právní úkon demonstruji na kauze Dělnické strany rozpuštěné v roce 2010. V druhé části práce se zabývám vznikem Dočasné komise Senátu pro posouzení ústavnosti KSČM a prací předsedy Senátní komise senátora Jaromíra Štětiny. Dále se pokouším shrnout obsahy analýz Odboru bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra a jím oslovených expertů. Ti se zabývali judikaturou českých soudů ve věci pozastavování činnosti politické strany a ústavností KSČM.

Klíčová slova: Komunistická strana Čech a Moravy – KSČM, antisystémová strana, pozastavení činnosti politické strany, rozpuštění politické strany, Senát PČR, Ministerstvo vnitra – MV, Nejvyšší správní soud – NSS, Ústava ČR

The abstract

The main issue of this thesis is to analyze the debate of the Czech largest communist party ban phenomenon – The Communist Party of Bohemia and Moravia (KSČM). The thesis is divided into two thematic parts. The first part describes the Communist Party of Bohemia and Moravia. It then continues with the Giovanni Sartori's anti-system parties theory explained by the Czech political scientist Michal Kubat relating directly to the KSČM. The last section of the first part describes formal procedure of suspension activities and the dissolution of a political party under the current laws of the Czech Republic. This law is demonstrated by a case of Workers' Party dissolved in 2010. In the second part I focus on emergence of Temporary Commission for assessing the constitutionality of KSČM and then the work of Senator Jaromir Stetina, the chairman of the Commission. In addition I try to summarize the content of the analyses by the Security Policy Department of the Ministry of Interior and the experts polled by this Department. Experts have dealt with the case law in Czech courts in the matter of suspending the activities of political parties and the constitutionality of the Communist Party of Bohemia and Moravia.

Keywords: Communist Party of Bohemia and Moravia - KSČM, anti-system party, suspension of the activities of a certain political party, dissolution of a certain political party, the Senate, the Ministry of Interior, the Supreme Administrative Court, the Constitution of the Czech Republic

Úvod

Mám to štěstí, že jsem se roku 1990 narodila již do svobodného demokratického státu s názvem Česká a Slovenská Federativní republika, který se dále 1. 1. 1993 mírovou cestou rozdělil na dva samostatné státní celky, Českou republiku a Slovenskou republiku.

Upřímně si vážím toho, kde žiji a kde jsem vyrůstala. Moji rodiče, prarodiče a známí alespoň o generaci starší toto štěstí bohužel neměli. Nemohli se do roku 1990 účastnit svobodných voleb, ne všichni si svobodně zvolit vysokou školu, na kterou chtěli, bez problémů vycestovat do zahraničí, kam chtěli, nemohli být soukromými majiteli firem a žít se tím, čím chtěli, dokonce legálně poslouchat některou hudbu a číst knihy, které se jim líbily, ale režimu ne. Neumím si to představit.

A to není podle mého názoru to nejhorší. Všudypřítomnost bývalého zločineckého komunistického režimu, tajných pracovníků StB, jejich vynucených spolupracovníků, donašečů a udavačů, politiků jen „jedné“¹ oficiální strany a nedodržování základních lidských práv a svobod, mě děsí mnohem více.

Proto jsem minimálně zneklidněná a v rozpacích z toho, že součástí Parlamentu České republiky bezprostředně od roku 1990 je i přímá nástupnická organizace KSČ, a to KSČM. Tato strana se podle mého názoru a svého projevení nikdy plně nedistancovala od konání zločinecké KSČ. Ve své oficiální rétorice se KSČM otevřeně hlásí ke komunistické a antikapitalistické ideologii, což není překvapením, když se „komunistickou“ nikdy nepřestala nazývat. Pravděpodobnost, že kdyby změnila své jméno, ztratila by svou legitimitu, je vysoká.

Česká republika je **jedinou** postkomunistickou zemí s konsolidovanou demokracií, která má politické strany vzniklé v postkomunismu a zároveň strany komunistické. A ty postkomunistické jsou paradoxně do jisté míry nuceny s tou komunistickou spolupracovat, jelikož v levostranném spektru rozložení politických sil naší země neexistuje pro větší levicové strany přirozený koaliční partner, než KSČM. Z tohoto důvodu není výjimkou vznik pravolevých koalic. Tím se strany vyhnou spolupráci s antisystémovou KSČM, ale zklamou své voliče.

¹ Vedle KSČ existovaly formálně v rámci tzv. Národní fronty v ČSSR po celou dobu komunistické nadvlády ještě *Československá strana socialistická* a *Československá strana lidová*. Ale KSČ měla ústavně zakotvené výhradní právo vlády v Československu až do roku 1989. Národní frontu tak lze označit za nejdéle trvající „fungující“ politickou koalici na území Československa.

Z jakých důvodů jsou jevy popsané v předešlých dvou odstavcích možné? Proč se KSČM důsledněji nedistancuje od své krvavé a zločinné minulosti, ač k tomu příležitost měla? Z jakého důvodu nebyla komunistická strana zakázána bezprostředně po roce 1989? A lze zakázat komunistickou stranu nyní, po dvaceti třech letech reálné politiky v obou komorách Parlamentu ČR? Není již pozdě a bylo by vůbec právně přípustitelné a demokratické zakázat tuto politickou stranu? Je komunistická strana stranou pouze antisystémovou, či nedemokratickou, a hrozí od jejích členů a příznivců jakékoliv reálné nebezpečí ohrožení naší demokracie?

Cílem mé práce je pokusit se zodpovědět nastíněné a další otázky a také shrnout nedávné obsahy analýz Ministerstva vnitra ČR, které se zabývaly podporou vládního návrhu na pozastavení činnosti či rozpuštění Komunistické strany Čech a Moravy.

1. Komunisté v postkomunistických zemích

Spojení slov - komunisté v postkomunismu - se zdá býti možná trochu neaktuální a nezajímavé, pro někoho paradoxní. Komunistické režimy se v Evropě, i v Československu, zhroutily na přelomu 80. a 90. let minulého století a s nimi odešly i kdysi vládnoucí všemocné komunistické strany. Tento výrok sice odpovídá skutečnosti, ale v některých případech pouze částečně. Ve většině postkomunistických zemí opravdu s pádem komunismu zmizely i komunistické strany, které se často z pragmatických důvodů přetransformovaly do podoby socialistických a sociálnědemokratických stran. Svoji dřívější komunistickou identitu právě tímto způsobem odvrhly nebo se tak alespoň snažily učinit.

V některých zemích tyto postkomunistické, tedy již nekomunistické, strany měly dost velkou příležitost prokázat, jak moc to s odmítnutím komunismu myslí vážně, jelikož se prostřednictvím demokratických, právních voleb dostaly k moci. Je nutné poznamenat, že žádná postkomunistická země se k dřívějšímu poraženému a oficiálně odstraněnému politickému uspořádání nevrátila. I když v některých zemích lze pozorovat jejich nechuť k transformaci, která probíhá a pokračuje velmi pomalu a se značnými potížemi (například Rumunsko nebo Bulharsko).

V dalších případech se postkomunistické strany naopak etablovaly jako plně prosystémové a demokratické. Transformaci podporují velmi aktivním a výrazným způsobem (například Maďarsko nebo Polsko). (Kubát, 2003: 90)

V postkomunistické Evropě byly úspěšně reformovány komunistické strany ve čtrnácti zemích, a to v Albánii, Bosně a Hercegovině, Chorvatsku, Bulharsku,

Obr. 1: Evropa

Obr. 1; zdroj: Portál územního plánování – portal.uur.cz: Územně plánovací nástroje na celostátní úrovni v zemích EU. *Ústav územního rozvoje* [online]. 2014 [cit. 2014-04-02]. Dostupné z: <http://portal.uur.cz/mezinarodni-souvislosti/uzemne-planovaci-nastroje-na-celostatni-urovni-v-zemich-eu.asp>

Estonsku, Jugoslávii, Lotyšsku, Litvě, Maďarsku, Makedonii, Polsku, Rumunsku, Slovensku a Slovinsku. Pouze v pěti státech si relevantní komunistické strany zachovaly svůj marxisticko-leninský charakter. Těmito zeměmi jsou Bělorusko, Česko, Moldavsko, Ukrajina a Rusko. Po parlamentních volbách v roce 2002 patří i Slovensko částečně do seznamu zemí s netransformovanými komunistickými stranami.²

„Ve výčtu zemí, které mají postkomunistické a zároveň komunistické strany, figuruje rovněž Česko jako jediná konsolidovaná demokracie. Charakteristickým jevem této situace je skutečnost, že čeští komunisté bývají označováni za „normální“ demokratickou politickou stranu, která je legitimní součástí českého politického systému, a proto by se měla podílet na jeho vytváření a fungování.“ (Kubát, 2003:91) Politolog Michal Kubát ale dále varuje, že tento názor je sice všeobecně velmi rozšířený, nicméně chybný a nebezpečný. V následující kapitole se pokusíme vysvětlit, z jakého důvodu, a charakterizovat českou komunistickou stranu a její postavení v politickém systému České republiky.

2. Charakteristika Komunistické strany Čech a Moravy (KSČM)

2.1 Sebe prezentace KSČM

Dle současných (*únor, 2014*) oficiálních webových stránek Komunistické strany Čech a Moravy se KSČM vymezuje ve svém programu jako česká politická strana, jejímž *„programovým cílem je socialismus, demokratická společnost svobodných, rovnoprávných občanů, společnost politicky a hospodářsky pluralitní, postavená na maximální občanské samosprávě, prosperující a sociálně spravedlivá, pečující o zachování a zlepšování životního prostředí, zabezpečující lidem důstojnou životní úroveň a prosazující bezpečnost a mír.*

*Program KSČM vychází z marxistické teorie otevřeného dialogu s mezinárodním komunistickým a levicovým hnutím, novým myšlenkám a poznatkům. KSČM usiluje o to, aby byla stranou masovou, která pracuje na základě kolektivnosti jednání a rozhodování, samosprávných principů a široké vnitrostranické demokracie.“*³

² Komunistickou stranu Slovenska založilo v roce 1992 „tvrdé“ křídlo Strany demokratické levice, které názorově odmítlo politiku Petera Weisse. Do parlamentu se poprvé dostala v roce 2002. (Kubát, 2003: 91)

³ Komunistická strana Čech a Moravy. KSČM [online]. 2003 [cit. 2014-04-25]. Dostupné z: <http://www.kscm.cz/nase-strana>

Volebním znakem a logem KSČM jsou dvě červené třešně se zeleným lístkem, které mají původ ve francouzském povstání lidových vrstev proti měšťácké vládě v Paříži⁴, po kterém vznikla i píseň Čas třešní. Dále je KSČM hrdá na původ známé písně Internacionála, kterou napsal jako báseň dělnický básník Eugène Pottier v téže roce „Komuny“ a která se stala hymnou pracujících a utlačovaných lidí na celém světě.⁵ Roku 1888 byla zhudebněna a posléze přeložena do všech světových jazyků. Je stále hymnou mezinárodního dělnického hnutí a do roku 1943 byla také hymnou SSSR. Je to jeden z nejvýznamnějších symbolů levice. (Svoboda, 2011: 28)

Nakonec této podkapitoly už jen několik řádků přejatých z úvodu stanov politické strany KSČM (Úvodní část stanov viz příloha č. 3). Podle stanov je strana KSČM demokratickou politickou stranou působící podle zákona, ústřední orgán KSČM sídlí v Praze, členství ve straně je neslučitelné s podporou a propagací hnutí směřujících k potlačování práv a svobod občanů, činnost člena nesmí být v rozporu s Listinou základních práv a svobod, ani v rozporu s mezinárodními dokumenty o lidských a občanských právech. Člen KSČM se musí před přijetím ztotožňovat s jejím programem a stanovami.⁶

2.2 Charakteristika KSČM

Strana SKČM je přímým následníkem předlistopadové KSČ. Ještě v prosinci roku 1989 bylo rozhodnuto na mimořádném sjezdu o vytvoření územní organizace komunistů v českých zemích. Následujícího roku v březnu poté proběhl zakládající sjezd samostatné KSČM a prvním předsedou byl na sjezdu zvolen režisér Jiří Svoboda.

Od roku 1990 je KSČM nepřetržitě parlamentní stranou až do současnosti, tedy celých 24 let, které od Sametové revoluce již uběhly. Ve volbách 1992 se komunisté stavěli ostře proti rozdělení Československa a kritizovali celou společenskou transformaci. V roce 1993 se novým předsedou KSČM stal stoupenec nereformované části komunistické strany Miroslav Grebeníček, který stál v jejím čele až do roku 2005. Ve straně pak probíhal další diferenciační proces, který vyvrcholil tím, že ji opustilo

⁴ Za zpěvu Marseillasy 28. března 1871 povstalci vyhlásili Pařížskou komunu, jejíž poslední bojovníci vytrvali a zahynuli o dva měsíce později v boji na pařížském hřbitově. Dnes se zde nachází Zed' komundů a také kovová deska s textem a přicházejí sem delegace Francouzů i jiných národů vzdát hold památce prvním bojovníkům za dělnickou věc. Má zde i hrob autor poemy Čas třešní, podle níž si tedy česká KSČM zvolila své logo a znak.

⁵ KSČM: Naše strana. [online]. [cit. 2014-04-11]. Dostupné z: www.kscm.cz/nase-strana

⁶ KSČM: Naše strana. [online]. [cit. 2014-04-11]. Dostupné z: www.kscm.cz/nase-strana

mnoho významných členů. Po jejich odchodu vedlo stranu její ortodoxní křídlo a snahy o její reformu skončily. (Kubát a kol., 2004: 113)

Ve středoevropském srovnání jde o poměrně ortodoxní stranu i nadále, proto také zůstává od roku 1989 v opozici a je na ni neformálně aplikována dohoda o vyloučení. (Strmiska, Hloušek, 2005: 447 – 448)

„Malé míře vnitrostranických reforem odpovídá i program strany. KSČM prosazuje fakticky komunistické ideje, deklaratorně se však hlásí k parlamentní demokracii a konstatuje zdiskreditování komunistických ideálů v éře tzv. reálného socialismu. Cílem činnosti strany má být „vybudování moderní socialistické společnosti“, (KSČM in Strmiska, Hloušek, 2005: 448) kterou si strana vysvětluje jako společnost „svobodných, rovnoprávných občanů, společnost demokratickou, samosprávnou, politicky a hospodářsky pluralitní, prosperující a sociálně spravedlivou“. (KSČM in Strmiska, Hloušek, 2005: 448) Komunistická strana ve své prezentaci klade důraz na sociální otázky a propaguje se jako strana hájící zájmy sociálně znevýhodněných společenských vrstev. Deklaruje a potvrzuje nutnost plurality vlastnických forem, u čehož důraz klade na rozsáhlý státní sektor.

Často také kritizuje údajnou vysokou míru kriminality v České republice a navenek se prezentuje jako jakási „strana pořádku“. Formálně je podporovatelkou rozšiřování prostoru pro přímou demokracii (např. pro zavedení referend) a v oblasti zahraniční politiky státu odmítá členství České republiky v NATO a k Evropské unii se staví též negativně. (Strmiska, Hloušek, 2005: 448)

Komunistická strana Čech a Moravy byla už od svého založení stranou antisystémovou a i přes svou voličskou podporu a získané mandáty v parlamentu ČR nebyla od prvopočátku schopna tvořit vůči vládnoucím středopravicovým koalicím jakoukoli alternativu.

Komunistickou stranu neustále charakterizuje a doprovází v jejím jednání a prezentaci její antisystémový postoj, který odmítá současný demokratický politický systém, jenž podle ní nabízí svobodu a demokracii jen pro bohaté a oproti tomu přináší růst zločinnosti, o které už byla řeč, korupce a prostituce. Systém České republiky dle strany dále omezuje občanská a sociální práva. Proto programovým cílem KSČM je spravedlivý socialismus. (Kubát a kol., 2004: 113)

Kromě rozšíření již zmíněné přímé demokracie strana požaduje zakotvení práva na práci a bydlení, důslednou odluku církve od státu, proto také v roce 2013

propagovala referendum o církevních restitucích, které mělo být prvním krokem k jejich zrušení⁷ a vyslovuje se pro plnou zaměstnanost. (Kubát a kol., 2004: 113)

2.2.1 Organizace strany

Organizace KSČM probíhá na čtyřech úrovních a těmi jsou základní organizace, okresní organizace, ústřední orgány a čtvrtým, vrcholným orgánem strany je sjezd, který je svoláván zpravidla jednou za čtyři roky. V mezidobí sjezdů je nejvyšším orgánem ústřední výbor a jeho orgánem výkonným je výkonný výbor. V čele KSČM je předseda strany. Orgány jsou tvořeny principem delegačním a některé pak doplňovány kooptací.⁸

2.2.2 Vývoj členské základny KSČM

Pro srovnání s dneškem (*únor, 2014*) měla dle svých údajů KSČM zhruba před deseti lety na začátku roku 2003 asi 107 800 členů, což bylo zdaleka nejvíce ze všech českých politických stran a hlavními volebními okresy komunistické strany byly okresy na severozápadě Čech, severní Moravě, ve Slezsku, dále Kladensko, Znojemsko a Lounsko. (Kubát a kol., 2004: 114)

V roce 2007 měla strana zhruba 77 000 členů. Ročně klesá jejich počet o 6–7 %. Členskou základnu strana zdědila z doby před rokem 1989 a průměrný věk členů byl tak v roce 2007 vyšší než 70 let.⁹

V červenci 2013 měla strana zhruba 53 500 členů¹⁰ a zůstává tak se svou členskou základnou největší stranou v České republice. Můžeme však pozorovat vcelku rapidní tendenci úbytku členské základny.

⁷ KARLÍK, Martin, BARTOŠOVÁ, Simona, ČERMÁKOVÁ, Jana, ZEMANOVÁ, Jana. KSČM bude po volbách požadovat referendum o církevních restitucích. *Český rozhlas* [online]. [cit. 2014-04-11]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/zpravy/politika/_zprava/kscm-bude-pozadovat-referendum-o-cirkevnych-restitucich--1248559

⁸ *Kooptace* je z latinského *cooptatio* a znamená: doplňování volbou. Jedná se zpravidla o doplnění či rozšíření voleného orgánu jeho vlastní volbou. Tedy ne skutečnými voliči, ale rozhodnutím orgánu samotným. U kooptace není až tak moc rozhodující způsob volby člena, ale spíše to, kdo ho volí.

⁹ http://zpravy.idnes.cz/denne-prichazime-o-sestnact-komunistu-zjistil-ustredni-vybor-pby-/domaci.aspx?c=A080507_160425_domaci_ban

¹⁰ ZBOŘIL, Josef. Aktuální počty členů politických stran v ČR (graficky vyjádřené). *Blog.idnes.cz* [online]. 2013 [cit. 2014-04-13]. Dostupné z: <http://zboril.blog.idnes.cz/c/352396/Aktualni-pocty-clenu-politickych-stran-v-CR-graficky-vyjadrene.html>

2.3 KSČM v reálné politice

V této kapitole se budeme zabývat několika oblastmi z praktikované politiky KSČM. Budou to postoje k snahám o nápravu komunistických zločinů a křivd, dále vyrovnání se s vlastní minulostí, činnost a postavení KSČM na komunální úrovni a vnitrostranická zahraniční politika strany.

Jaký zaujmout postoj k minulosti a jakou na veřejnosti zvolit rétoriku musela strana KSČM řešit prakticky ještě před svým vlastním založením. Již na mimořádném sjezdu KSČ, který se konal 21. prosince 1989 (kde bylo také mimo jiné rozhodnuto o vytvoření územní organizace komunistů v českých zemích, tedy vzniku budoucí KSČM na začátku roku následujícího), schválili delegáti *Prohlášení k občanům Československa* (viz příloha č. 4), v němž se omluvili za část svých činů v předchozím období komunistické éry. Ale ani v této chvíli, chvíli pravděpodobného největšího sebeponížení ve vlastních dějinách, se KSČ od následků a výsledků své vlády zcela nedistancovala.

Po vítězství ortodoxního směru na III. sjezdu už strany KSČM (jež na KSČ plně navazovala), který se konal v červnu 1993 v Prostějově, kde byl předsedou strany zvolen Miroslav Grebeníček, zaujímala strana k záležitosti omluvy a pokání stále odtažitější postoj. „*Nejprve se na místo přiznání viny začalo používat sousloví „závažné omyly a systémové chyby“, aby z nejnovějších programových dokumentů odkaz na vlastní problematickou minulost vymizel docela.*“ (Balík, 2006: 33)

V současnosti se často vedou debaty o „*dostatečnosti či nedostatečnosti komunistické omluvy či distance.*“ (Balík, 2006: 33) Ale je dobré si logicky uvědomit, že svou lítost nad komunistickými zločiny mohli komunisté dokazovat praktickými činy při každém hlasování o zákonech, které se právě tyto chyby a nepravosti snažily napravit, zmírnit, nebo alespoň odškodnit. Místo toho už v programovém dokumentu z roku 1991 *Koncepce KSČM: Demokratická ekonomická reforma* nalezneme požadavek na novelizaci restitučních zákonů, aby se za oprávněné osoby považovaly jen přímo osoby nezákonnostmi postižené, nikoli jejich příbuzní. Též aby jejich majtkové nároky byly uspokojovány přednostně formou cenných papírů. (Balík, 2006: 33)

Překvapením pak tedy není ani odmítavé stanovisko komunistů k lustračnímu zákonu, který vznikl proto, aby znemožňoval nejvyšším exponentům bývalého komunistického režimu a pracovníkům a spolupracovníkům Státní bezpečnosti vykonávat různé funkce ve veřejné státní správě. Poslanci KSČM jej při všech

hlasování, jak při přijetí zákona, tak při prodlužování trvání jeho platnosti, odmítali. Je to do jisté míry logické, protože se týká celé řady členů samotné KSČM a také proto, že symbolizuje alespoň částečné oficiální odmítnutí minulosti.

Dále se roku 2002 schvaloval zákon, který měl alespoň částečně napravit komunistické zločiny před rokem 1989 a odškodnit osoby násilně odvečené do SSSR, nebo do táborů zřízených SSSR v jiných státech. Komunisté tento zákon nepodpořili ani jedním hlasem.

Stejný přístup měli k zákonu o zpřístupnění svazků vzniklých a nashromážděných činnostmi bývalé Státní bezpečnosti, který zveřejňuje obsah archivů bývalé komunistické tajné policie.

V souvislosti s projednáváním návrhu na zavedení nových významných dnů České republiky se v roce 2003 KSČM na půdě parlamentu pustila do interpretace vraždy Milady Horákové.¹¹ Místo tichého mlčení členové KSČM interpretovali její popravení a vraždu jako justiční zločin, jehož byla obětí. Přitom se dle historických důkazů jednalo o „*důsledek promyšlené likvidační mašinérie likvidující politické protivníky.*“ (Balík, 2006: 34)

O jedenáct let později se rétorika vysoce postavené členky KSČM Marty Semelové vůbec nezměnila, ba je ještě zajímavější. V reportáži pořadu 168 hodin České televize odvysílané 23. 2. 2014 k příležitosti 66. výročí Únorového převratu¹² v Československu se politička vyjádřila o vraždě Milady Horákové v tom smyslu, že to nebyl ani justiční zločin, ani omyl, ale že se přeci Milada Horáková ke všemu plně přiznala a o vynucených přiznáních v procesu Marta Semelová dost pochybuje.

V květnu roku 2004 komunisté spolu se sociálními demokraty odmítli hlasy všech svých přítomných poslanců v Poslanecké sněmovně návrh zákona na odškodnění

¹¹ JUDr. Milada Horáková (1901–1950) Byla odsouzena k trestu smrti v procesu za údajnou vlastizradu roku 1950. „Svou roli zde sehrál zájem vedení KSČ o diskreditaci stoupenců bývalých demokratických stran a politické emigrace. Demokratický politický odboj nesměl být souzen jako takový, ale jako špionážní expozitura imperialistických mocností, především USA. Z vlastenců a vězňů gestapa bylo potřeba „vyfabulovat“ válečné štváče a zrádce lidově demokratického zřízení. Nakonec byly vyneseny čtyři rozsudky smrti: M. Horáková, J. Buchal, O. Pecl a Z. Kalandra, čtyři tresty doživotí a další těžké tresty odnětí svobody v rozmezí 15 až 28 let, zostřené konfiskací majetku a ztrátou občanských práv. Den smrti Milady Horákové se stal *Dnem památky obětí komunistického režimu.*“ Byla popravena 27. června 1950. [DOLEŽALOVÁ, Markéta. *JUDr. Milada Horáková (1901–1950): Dokumentace popravených z politických důvodů 1948–1989* [online]. [cit. 2014-04-11]. Dostupné z: <http://www.ustrcr.cz/cs/milada-horakova>]

¹² Únor 1948, respektive *Vítězný únor*, výraz používaný komunisty a zejména jejich příznivci je název komunistického převratu v Československu, jež proběhl ve dnech mezi 17. a 25. únorem roku 1948. V dnešní době je vnímán jako přechod od demokracie k totalitě, připojení se k sovětskému bloku, začátek útlaku obyvatelstva, počátek ekonomického úpadku země a velké emigrační vlny obyvatelstva Československa.

obětí sovětské okupace z let 1968 až 1991. I podruhé, když byl zákon předložen znovu a byla zásadním způsobem snížena odškodňující částka, komunisté jeho přijetí nepodpořili. V době, kdy se ve třetím čtení podařilo v únoru 2005 zákon přeci jenom schválit, se třicet komunistických poslanců zdrželo hlasování a jeden byl proti, jako jediný poslanec z celé Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR. Je evidentní, že nejpozději od této chvíle jakákoli omluva, i když oficiálně a honosně vyvěšená na webových stránkách KSČM, či vyslovená samotným Grebeníčkem, je falešná a prázdná. Pravá činnost KSČM totiž slovům omluvy jaksi neodpovídá. (Balík, 2006: 33 - 34)

Pro přehlednost si kapitolu na závěr krátce shrňme: KSČM byla svým hlasováním v PSP ČR, či vystupováním a nehlasováním vůbec, proti 1) Restitucím ve prospěch přímých příbuzných poškozených, 2) Lustračnímu zákonu, 3) Odškodnění osob odvedených do SSSR, 4) Zpřístupnění svazků StB, 5) Ověřenému a pravdivému výkladu dějin, například i u Milady Horákové a její památky a 6) Odškodnění obětí okupace v letech 1968 – 1991. Mluví činy, ne politicky prázdná slova.

2.3.1 KSČM na komunální úrovni

Vláda a vládnutí v současných státech, České republice, neprobíhá zdaleka jen na centrální úrovni. Proto pokud chceme co nejpřesněji zmapovat reálná politická rozhodnutí komunistické strany, nemůžeme analyzovat jen dění v Parlamentu ČR, ale i na úrovních dalších, úrovních obcí a měst. Zde se zdají být členové KSČM ještě aktivnějšími jako členové obecních zastupitelstev a městských rad. Jsou, a pravděpodobně ani nikdy nepřestali být, akceptovaným politickým partnerem na nejnižší úrovni vládnutí.

„Politická karanténa na této úrovni, v níž se KSČM od roku 1990 nacházela a o jejíž tradované pevnosti politická věda stále více pochybuje, byla prolomena nejpozději po komunálních volbách 2002. Po těchto volbách se již ani ve větších městech nevyhnula spolupráci s ní žádná parlamentní strana.“ (Balík, 2006: 34) Vyvrcholením a úplným prolomením izolace KSČM na komunální úrovni v české politice bylo v roce 2002 zvolení dvou komunistických primátorů a přítomnost strany v radách více než čtvrtiny obcí s rozšířenou působností.

Například výzkum provedený v okrese Šumperk od roku 1994 prokazuje, že na vyvedení KSČM z izolace mají podíl všechny politické strany. Nejčastějším koaličním partnerem KSČM pro politické vládnutí tam po volbách 1994 byla ODS, po volbách

1998 a 2002 zase KDU-ČSL. Naopak to ale neplatí, partnerem ODS bývá KDU-ČSL, ne KSČM.

Stačilo několik volebních období a KSČM v podstatě bez problémů pronikla do obecních exekutiv. Byl to odraz stability jejích volebních zisků. Zmíněný průzkum v okrese Šumperk ukázal, že na komunální politické úrovni dosahuje KSČM nejstabilnějších volebních výsledků a zisků. Ze všech politických stran má nejstabilnější voličstvo. Zmíněný příklad ukazuje, že to tedy není tak, že by strana po Sametové revoluci na začátku devadesátých let zmizela a přežívala v ústraní a až po čase začala získávat protestní hlasy, tato strana zde byla přítomna kontinuálně po celou dobu a podíl v zastupitelstvech je v zásadě konstantní.

I na úrovni komunální nacházíme řadu důkazů a dokladů o postojích KSČM k vlastní minulosti. Jsou to především spory o význam síly symbolů: o pojmenovávání ulic po komunistických vězňích z daného města, o stavby památníků obětem komunistické zvěle či o odejmutí čestného občanství města významnému komunistickému funkcionáři. Ve všech zmíněných případech potvrzuje KSČM svou neochotu přihlásit se k nekomunistickému výkladu dějin. (Balík 2006: 35)

2.3.2 Zahraniční politika KSČM

Své ambice uplatňují členové KSČM nejen doma, ale i v zahraničí. Na politické scéně EU jsou vítaným a žádaným partnerem, především proto, že radikálních levicových stran v národních parlamentech členských zemí EU není příliš mnoho. Když už tam přesto jsou, většinou je lze označit za tzv. eurokomunisty. To představuje poměrně veliký problém, KSČM s nimi totiž moc společných hodnot nesdílí.

Principy eurokomunismu, zanesené v deklaraci, odsouhlasily západoevropské komunistické strany – francouzská, italská a španělská – v roce 1977. Předcházela tomu fakt, že se po Stalinově smrti začaly chovat jako první v Evropě samostatněji a vyvrcholením byl po nastřádání mnoha událostí rozchod s centrem komunismu, s Moskvou. Zajímavostí pro nás je, že k tomu významně přispěla i sovětská okupace Československa v roce 1968.

Rozdíl mezi komunismem a eurokomunismem je především takový, že eurokomunismus je zastáncem národních a kulturních tradic dané země a s nimi se musí komunismus smířit. Tím se politika KSČM neodlišuje a tento názor zastává, ale základním principem eurokomunismu je odmítnutí „leninské ideje revoluce“ a přijetí

myšlenky postupně a pokojně přejít k socialismu. Přehodnocena byla také idea avantgardní strany, komunistické strany v západní Evropě se přestaly považovat za „výhradního reprezentanta dělnické třídy.“ A nakonec byla odmítnuta i idea diktatury proletariátu.

Zde je patrné, že s posledními třemi ideami má KSČM přinejmenším problém v oblasti vnitrostranické mentality. KSČM takový způsob myšlení nepraktikuje. Stačí si přečíst několik čísel stranických tiskovin – *Dialogu*, *Mladé pravdy* atd. Tam se píše, že myšlenka diktatury proletariátu, přesvědčení o avantgardním charakteru strany či potřebnost revoluce ke zvratu kapitalistického vývoje není zdaleka mrtvá.

Popsané eurokomunistické principy se ve svých zásadách rozhodně rozešly s ortodoxním marxismem-leninismem. Prakticky se tedy jedná o docela odlišné strany, které by podle principů naší KSČM ani neměly být chápány jako skutečně komunistické.

Výše uvedený nesoulad KSČM a partnerských stran v západní Evropě hraje významnou roli. Pozici KSČM značně problematizuje rozhodující postoj k minulosti komunistického hnutí. V květnu roku 2004 se v Římě sešel zakládající sjezd Evropské levice, kterého se zúčastnila i KSČM. Ta se však nestala zakládajícím členem, jelikož nesouhlasila s požadavkem ukotvit do stanov „nepřijatelnost stalinistických praktik“, což požadoval Fausto Bertinotti z pořádající strany Rifondazione comunista.

Komunisté z České republiky navrhovali měkčí formulaci odsuzující „nedemokratické praktiky a zločiny ve jménu socialismu.“ Úspěšní nebyli, a proto na protest do strany zatím nevstoupili. Tak i na evropské úrovni ukázali svůj schizofrenní postoj k vlastní minulosti.

KSČM má názorově sice neujasněné vztahy ke komunistickým stranám západní Evropy, ale o to blíže má ke komunistům Evropy východní a totalitním říším, kde komunismus stále ještě kvete. Je to asi proto, že jsou Marxovi a Leninovi přece jen věrnější i za cenu hladomorů a smrti uprchlíků. Návštěvy komunistických představitelů na kubánské ambasádě jsou známé, jakož i náklonnost ke KLTR a vietnamské komunistické straně. Také se čeští komunisté hlásí k čínskému ekonomickému růstu a ukazují jej jako potvrzení správných komunistických ekonomických principů. K obrovskému růstu čínské ekonomiky sice dochází za cenu zrušení základních postulátů soukromého vlastnictví, to ale už pan Ransdorf či pan Filip nezmiňují.

Jednou z největších akcí ukazujících pravou vnitrokomunistickou zahraniční politiku strany byla v dubnu 2005 konference, která se uskutečnila pro zástupce 32

komunistických stran z celého světa. Všichni se sešli v Praze a KSČM nikým neomezována hostila představitele totalitních a posttotalitních režimů současnosti. Představitelé stále trvajících, světově sledovaných zločinných režimů, nebyli státem a státními orgány nijak omezováni a nikdo jim z kompetentních institucí nijak nebránil přijet na sjezd. Jen pro zajímavost, v mercedesu poslední řady se na setkání tehdy dostavil například Ri Pjong Gap ze Severní Koreje, kde je tvrdě trestáno a zakazováno vyslovit osobní názor, vlastnit majetek a mnoho obyvatel hladoví. (Balík, 2006: 35–37)

2.4 KSČM na cestě od komunismu a zase zpět

V této kapitole si trochu zrekapitulujeme a doplníme informace, které jsme se postupně dovídali o Komunistické straně Čech a Moravy a jejím raném působení v odstavcích předešlých, ať už z jejích oficiálních zdrojů, tak z informací politologů a odborníků. V první řadě je důležité vědět, že KSČM je přímou pokračovatelkou KSČ – Komunistické strany Československa, která byla ústavně zakotvenou stranou s výhradním právem vlády v Československu před rokem 1989. Ve dnech 20. - 21. prosince 1989 byl svolán mimořádný sjezd KSČ, na kterém komunisté vyměnili vedení strany a bylo rozhodnuto o vytvoření KSČM. Cílem bylo, aby nová územní jednotka KSČM působila v rámci federální KSČ na území Čech a Moravy a na Slovensku zase působila KSS – Komunistická strana Slovenska. Tyto obě územní jednotky spadaly pod KSČ.

Rozhodnutí bylo realizováno 31. března 1990 na zakládajícím sjezdu KSČM a první řádný sjezd strany se konal v říjnu téhož roku v Olomouci. Tam byly schváleny stanovy a program strany a předsedou byl zvolen režisér Jiří Svoboda. Na XVIII. sjezdu KSČ v listopadu 1990 v Praze byl prosazen požadavek přetvořit stále ještě jednolitou KSČ na federaci KSČM a KSS. To vedlo ke vzniku Federální rady federace KSČM a KSS a předsedou Federální rady se stal Miroslav Grebeníček. KSS se později rozhodla změnit v nekomunistickou Stranu demokratické levice a tím federace obou stran zanikla.

V KSČM také vzniklo mnoho názorových platforem, které se chtěly změnit ve stranu sociálnědemokratickou. Požadovaly i změnu názvu. A uvnitř strany se tak rozhořel spor o její případnou transformaci. Bylo uspořádáno vnitrostraničné referendum, ve kterém většina členů KSČM hlasovala pro zachování stávajícího názvu strany – KSČM – tedy se zachováním přívlasku „komunistická“.

II. sjezd strany proběhl v prosinci 1992 v Kladně. Na sjezdu byl opět zvolen do předsednické funkce Jiří Svoboda. Dále sjezd schválil tzv. Kladenský program, což bylo v podstatě základní programové prohlášení KSČM. Proces rozrůžňování názorů ve straně neustal. Jiří Svoboda, jako znovu zvolený předseda, podporoval platformu sociálnědemokratickou. To se ale setkalo se silnou vnitrostranickou opozicí.

Proto ústřední výbor svolal v červnu 1993 do Prostějova III. sjezd, který definitivně rozhodl o zachování dosavadního názvu „komunistická“, Kladenský program byl potvrzen a byl zvolen nový předseda strany, konzervativní komunista Miroslav Grebeníček. Sjezd už během konání opustila část delegátů strany, hlavně stoupců reforem, které, jak víme dnes, již nikdy neproběhly. Ti založili Stranu demokratické levice a v čele nové strany stál profesor Josef Mečl.

S vítězstvím konzervativních komunistů v roce 1993 se též neztotožnila většina poslaneckého klubu KSČM. Proto poslanci pod vedením Jaroslava Ortmana založili stranu Levý blok.

Na IV. sjezdu KSČM v prosinci 1995 v Liberci již bylo konstatováno úspěšné překonání vnitrostranické rozpolcenosti. Došlo k vítězství a stabilizaci konzervativního křídla komunistů, vedených a reprezentovaných hlavně Miroslavem Grebeníčkem, Zdeňkem Klanicou a Miloslavem Ransdorfem. Snahy o reformaci strany neúspěšně skončily a KSČM vzešla z těchto sporů sice oslabena, ale zcela „pročištěna.“ Poté na V. sjezdu strany v prosinci 1999 ve Žďáru nad Sázavou byla komunistická identita strany už pouze potvrzena.

„Ve Zprávě ÚV KSČM o činnosti KSČM v období po IV. sjezdu KSČM (prosinec 1995 – prosinec 1999) se mj. píše: *„Strana si zachovala a zachovává komunistický charakter. Dokázala uhájit svou jednotu proti rozbíječským pokusům, proti snahám o její sociáldemokratizaci i proti dogmatickému voluntarismu.“* (Kubát, 2003: 92)

3. Antisystémové strany

3.1 Teorie antisystémovosti

Pojem antisystémová strana zavedl do politické vědy známý politolog Giovanni Sartori v rámci své klasifikace soutěživých stranických systémů. Pojem antisystémovosti je jedním ze stěžejních pojmů, jelikož bez něj by nemohlo existovat

vymezení polarizovaného pluralismu.¹³ Antisystémová strana je totiž ideologickou opozicí polarizovaného pluralismu, a tudíž je jedním z jeho hlavních vymežujících charakteristik.

Hlavním znakem antisystémové strany je její delegitimizační vliv. To znamená, „že všechny antisystémové strany zpochybňují legitimitu režimu, vůči němuž stojí v opozici, a podkopávají jeho podpůrné základy. Přísně vzato, cílem antisystémové opozice není změna vlády, ale změna celého politického systému, a to prostřednictvím cizí ideologie, kterou vyznává.“ (Sartori, 2005 in Kubát, 2006: 549) Přičemž Sartori předpokládá, že taktiky antisystémových stran nejsou podstatné. Nemusí se jednat ani o stranu extrémní či extremistickou, ani stranu revoluční, a může operovat vně i uvnitř systému.

Sartori tedy neříká, že antisystémová strana je vždy v opozici k demokracii, strana vyznává „antipostoj“ vůči režimu a je antisystémová, ne nutně antidemokratická. Dále je častým omylem ztotožňování antisystémové strany s extremismem. Tento jev začal ve spojitosti s násilnými metodami politického zápasu o moc včetně terorismu. Z toho by vyplývalo, že antisystémová strana by vždy používala násilí jako svůj politický nástroj. Antisystémová strana taková být v praxi může, může být revoluční i extremistická, ale k vymezení antisystémovosti to není nutné pravidlo. Kromě toho Sartori upozorňuje na nutnost rozlišování mezi stranou revoluční a antisystémovou. Revoluční strana je logicky i stranou antisystémovou, když usiluje o změnu režimu, ale antisystémová strana revoluční být nemusí. Proto by měla být nazývána revoluční strana, oddána revolučním činnostem a přípravám, opravdu stranou revoluční a antisystémová strana, u které nelze automaticky předpokládat násilí, stranou antisystémovou.

V politické vědě existují pokusy tyto přívlastky zaměňovat, ale Sartoriho koncepce je v tomto ohledu poměrně srozumitelná a jasná. (Kubát, 2006: 549 – 551)

3.2 Antisystémovost KSČM

KSČM tvoří k Sartoriho koncepci antisystémové strany velmi dobrý příklad. Velice jednoduše lze postupně aplikovat a popsat charakteristické rysy antisystémovosti

¹³ *Polarizovaný pluralismus* je jeden z klíčových pojmů politologa Giovaniho Sartoriho a je součástí jeho klasifikace soutěživých stranických systémů, které detailně popisuje ve svém díle *Strany a stranické systémy. Schéma pro Analýzu*. Průzkum stranických systémů je jedna ze tří stěžejních oblastí jeho vědecké tvorby. Polarizovaný pluralismus pak můžeme vysvětlit jako současnou existenci více politických stran, které jsou od sebe vzájemně ideologicky vzdáleny. (Kubát, 2006: 549)

právě v souvislosti s touto politickou stranou. Při definování antisystémové strany se stává hlavním znakem fakt, že „*podkopává legitimitu režimu, k němuž stojí v opozici*“ (Sartori, 2005 in Kubát, 2006: 552) V případě KSČM o tom není pochyb. Strana se hrdě hlásí k leninské myšlence o „buržoazní demokracii“, která ale ve skutečnosti demokracií není. „Skutečnou a opravdovou“ demokracií je naopak diktatura proletariátu. Pokud si tedy myslím a tvrdím, že demokracie v České republice vlastně není demokracie, což principiálně není, jelikož diktaturu proletariátu tu nemáme, že se náš systém za demokracii pouze vydává, pak zpochybňuji existenci samotného ústavního zřízení České republiky, které je ukotveno jako demokratické, ale ne „proletářsky demokratické.“ Tuto myšlenku lze opakovaně najít v různých formulacích v řadě dokumentů KSČM či prohlášení jejích lídrů. Neměli bychom se nechat zmást faktem, že deklaratorně se komunisté často hlásí k existující, dle nich samých „buržoazní“, demokracii.

U KSČM je nutné rozlišovat mezi oficiálními deklaracemi pro širokou veřejnost a vnitrostranickými prohlášeními či tiskovinami pouze pro členy strany. Ale i při pozorování oficiálních programových dokumentů je možné mezi řádky jasně odhalit antisystémové postoje splňující tuto charakteristiku. Pro antisystémové strany je takováto skutečnost typickým znakem. Dvojitá rétorika je na „denním pořádku“ a v případě KSČM lze tento rys ještě doplnit o její institucionální a personální vazby na mnohé přidružené a spřátelené organizace, které jsou ještě radikálnější než sama KSČM. Ta si vypjatý radikalismus nemůže vzhledem ke své organizaci jako „demokratická politická strana“ a z právních důvodů dovolit. Kdežto Komunistický svaz mládeže (kterému už jednou byla soudně činnost pozastavena), organizace REVO, komunistická média jako Haló noviny, Dialog a různá spřízněná nakladatelství, si mohou dovolit vyjádřit svůj nesmiřitelný postoj k demokracii naplno, radikálněji a popravdě.

Další Sartoriho definiční znak antisystémovosti platný pro KSČM s tím úzce souvisí. Je to snaha změnit nikoli pouze vládu, ale „*samotný systém vlády*“ (Sartori, 2005 in Kubát, 2006: 552). I tuto charakteristiku KSČM snadno a prokazatelně splňuje. U tohoto bodu musíme však upozornit na jinou věc a tou je zejména způsob, jak chce zmíněného cíle KSČM dosáhnout. Mnoho politiků v ČR, a nejen politiků a ne pouze z řad KSČM, totiž tvrdí, že komunistická strana prokazuje svou „normálnost“ a „demokratičnost“ tím, že je součástí právního řádu České republiky a pluralitního politického systému, je od roku 1990 zaregistrovaná na Ministerstvu vnitra (registrace

proběhla téměř před čtvrt stoletím) a musí mít tedy „demokratické“ stanovy. Dále se účastní svobodných voleb, je přítomna v parlamentu a zastupitelstvech obcí, tím pádem působí zcela „demokraticky“ a je stranou jako všechny ostatní. K tomu Sartori (2005) poznamenává „1) nejsou tolik podstatné taktiky antisystémových stran (viz mj. rozlišení mezi revoluční a antisystémovou stranou) a 2) neexistuje rovnítka mezi antisystémovým a „vně-systémovým“: „skutečnost, že významné západní komunistické strany hrají svoji hru uvnitř systému a podle jeho pravidel, nemění zkoumání, zda usilují o delegitimizační účinek a zda ho dosahují či nikoliv“ (Sartori, 2005 in Kubát, 2006: 552 – 553).

Z výše citovaných řádků vyplývá další důležitý poznatek – nelze antisystémovost odvozovat od pravděpodobnosti naplnění cílů takové strany. Fakt, že antisystémová strana často není z různých vnitropolitických a mezinárodněpolitických důvodů schopna změnit systém vlády dané země, neznamená, že se stává „normální demokratickou stranou“. To je opět často používaný argument na české politické a mediální scéně. Únor 1948 se pravděpodobně z mnoha různých důvodů opakovat nebude, ale tím nepřestává být KSČM antisystémovou stranou. Strana dle Sartoriho antisystémovou zůstává, i když je její cíl takřka nedosažitelný. Také to neznamená, že taková strana už není nebezpečná. Prvním důvodem je, že si nemůžeme být nikdy absolutně jisti, že příhodné podmínky pro uskutečnění cíle takové strany nenastanou a strana dostane možnost k jejich realizaci. Druhý důvod je jednoduchý, antisystémová strana ve stranickém systému zkrátka překáží.

Konkrétně KSČM v českém případě omezuje možnosti vytváření většin v parlamentu a znesnadňuje alternaci moci. Levicové strany v ČR k sobě v podstatě nemají přirozeného koaličního partnera a s antisystémovou stranou do koalice pravidelně nevstupují. Dále KSČM předkládá falešný obraz moderních dějin, deformuje historické povědomí ve společnosti, znesnadňuje schvalování zákonů alespoň částečně napravujících zločiny minulosti, je propagátorem totalitní ideologie aj.

Posledním bodem, kterým se zde budeme v souvislosti se Sartoriho teorií antisystémovosti politických stran a KSČM zabývat, je to, že „reprezentuje cizí ideologii“ v politickém systému České republiky, v rámci něhož se pohybuje. V tomto bodě opět neexistují pochyby o antisystémové orientaci KSČM. Už pouhým názvem, dále programovým obsahem, obsahem vnitrostranických sjezdů, mezinárodních konferencí aj. se evidentně a neskrývaně hlásí k ideologii, která je současnému existujícímu politickému systému v ČR bytostně cizí. Opakované spory uvnitř strany,

dogmatiků a reformátorů, na podstatě strany nic nemění. Zatím neměly žádný reálný dopad na charakter strany. Dalším nepřímým faktorem tohoto bodu může být otevřený vřelý vztah KSČM k minulému politickému systému, který reprezentuje, a ten byl rovněž založen na zcela cizí ideologii vůči současnosti.

Sartori navíc ve své teorii upozorňuje a zohledňuje možnou dynamiku antisystémové strany. Ta může probíhat v obou směrech – větší umírněnosti i radikalizace. V případě KSČM ani eventuální vítězství reformátorů nemusí znamenat proměnu strany v „prosystemovou“.

Jak je vidět, Sartoriho pojem antisystémové strany a Komunistická strana Čech a Moravy do sebe velmi dobře zapadají. Italský politolog Giovanni Sartori tento pojem vytvořil dávno před vznikem KSČM, a proto jej případně nelze osočit, že pouze teoreticky popsal již existující exemplář antisystémové strany. Naopak, příklad KSČM výstižně ukazuje, že Sartoriho pojem je nadčasový a velmi dobře aplikovatelný v politické praxi. Není pojmem normativním, ale empirickým a všechny hlavní znaky, jež ho definují, jsou na příkladu české KSČM empiricky velmi dobře prokazatelné. (Kubát, 2006: 553 - 554)

4. Formální procedury zákazu politické strany v České republice

4.1 Exkurz do české historie právní úpravy zákazu politických stran

I když historie právní úpravy zákazu politické strany až tak úplně nesouvisí s naším, dalo by se říci, současným tématem debaty zákazu KSČM, ukážeme si alespoň několik případů z historie a vývoje této právní normy. Jelikož úspěšně zakázaných, potažmo rozpuštěných stran, není na našem území až tak mnoho.

Samostatný Československý stát využíval v oblasti práva sdružovacího ještě převzatou rakouskou úpravu, což znamenalo, že činnost politické strany jako samostatného subjektu nebyla právem, kromě volebního zákonodárství, nijak upravována. Existence politické strany byla tedy pouze „de facto“. Proto nedostatky právní subjektivity nahrazovaly politické strany činností svých přidružených spolků, společností a hospodářských družstev. Navenek vystupovaly jako složky politických stran a svůj právní výklad už měly.

Právní řád tak mohl stíhat pouze členy ilegálních politických stran a to na základě zákona trestního. Postih se týkal členství v takovém tajném spolku, či propagace a uskutečňování cílů spolku nebezpečných státu.

Průlom směrem k možnosti zákazu či postihu politické strany nastal až se související zhoršující se československou vnitropolitickou a mezinárodní situací. Především vlivem nástupu nacismu v Německu československá vláda „4. 10. 1933 přijala usnesení o zákazu dvou německých politických stran: *Deutsche Nationalpartei (DNP)* a *Deutsche national-socialistische Arbeiterpartei (DNSAP)*. Usnesení bylo následně provedeno výměrem okresního úřadu.“ (Kasal, 2009: 32)

Úřady vycházely překvapivě z toho, že na politickou stranu se mohou vztahovat předpisy spolkového práva, tudíž je možné použít ustanovení § 28 odst. 2 spolkového zákona: „úřad může také zastavit činnost spolku, kdyby se spolek byl zřídil, neučiniv dosti výminkám v zákoně ustanoveným.“ Úřady pokračovaly v argumentaci čl. 2 zákona č. 125/1927 Sb., o organisaci politické správy, podle kterého „*Ministerstvo vnitra a politické úřady jemu podřízené jsou povinny – pokud to není nebo nebude uloženo jiným úřadům neb orgánům – bdíti nad veřejným pořádkem, klidem, bezpečností a veřejnou mravností a odvracet v tomto směru všeliká nebezpečí i odstraňovati nastalé poruchy.*“ Nejvyšší správní soud ve svém rozhodnutí správnost postupu úřadů potvrdil. (Kasal, 2009: 32–33)

Zákaz politické strany dle spolkového zákona bylo jen rychlé nouzové řešení v situaci, kdy nenabyl ještě účinnosti zákon č. 201/1933 Sb. z. a n., o zastavování činnosti a o rozpouštění politických stran. Zákon byl účinný od 31. 10. 1933. Byl výjimečným opatřením a časově omezen do 1. 1. 1935. Poté byla účinnost zákona prodloužena dvakrát a to do 1. 1. 1936 a 1. 1. 1938. Časová omezení dokazují, že zákony byly reakcí na akutně pocíťované nebezpečí, ale dlouhodobý zájem, aby politické strany zůstaly mimo právní sféru regulace, jinak přetrvával. Proti přijetí zákona tehdy brojili komunističtí členové obou komor parlamentu s tvrzením, že je namířen proti nim. I když proti nim později nikdy použit nebyl.

Zákonné důvody pro zastavení činnosti nebo rozpuštění politické strany nám více méně přetrvaly do dnešní doby a právně existovaly, „*pokud činností politické strany byla zvýšenou měrou ohrožena samostatnost, ústavní jednotnost, celistvost, demokraticko-republikánská forma nebo bezpečnost republiky (§ 1 odst. 1). Pravomoc zastavovat činnost a rozpouštět politické strany náležela vládě.*“ Rozdílem mezi zastavením činnosti strany a rozpuštěním strany bylo, že po rozpuštění politické strany ztratili mandát členové parlamentu, kteří byli zvoleni za nově rozpuštěnou stranu.

Následky zastavení činnosti strany byly následující:

- 1) Zákaz veškeré propagace a činnosti strany

- 2) Možnost úředně podrobit doзору příbuzné organizace, či zastavit jejich činnost
- 3) Omezení shromažďovacího práva členů strany
- 4) Možnost úředně zakázat vydávání a šíření tiskovin, které sloužily k účelům strany
- 5) Možnost cenzury listovních zásilek a telegramů určených členům strany nebo od nich pocházející
- 6) Možnost příslušníky strany na určitou dobu z určitého území vypovědět
- 7) Možnost příslušníky strany podrobit policejnímu doзору nebo jim nařídít, aby se po určitou dobu z určitého místa nevzdalovali
- 8) Ztráta veřejných funkcí členů strany a ztráta způsobilosti být do nich volen či jmenován po dobu zastavení činnosti strany
- 9) Zabavení veškerého majetku strany a možnost podrobit ho likvidaci

Pro případ rozpuštění strany byly následky zastavení činnosti strany (viz výše) uplatněny obdobně a také zanikl mandát členů parlamentu, jež byli zvolenými příslušníky rozpuštěné strany.

Zastavení činnosti strany se dle závěrečných ustanovení vlády vztahovalo i na strany, které byly zakázány před účinností zákona. To se týkalo již zmiňovaných dvou stran: DNP a DNSAP. Vláda následně rozpustila DNSAP usnesením ze dne 11. 11. 1933. Rozhodnutí znělo takto: *„Činností německé národně-socialistické strany dělnické v Československu byla ohrožena zvýšenou měrou celistvost a bezpečnost Československé republiky. Ohrožení toto plně prokazuje výsledek soudního řízení, vedeného pro zločin přípravy úkladů o republiku ve smyslu § 2 zákona na ochranu republiky proti členům bývalého spolku ‚Volkssport‘, okrajové to složky strany. Rozsudkem v procesu tom vydaným a Nejvyšším soudem potvrzeným bylo prokázáno, že německá národně-socialistická strana dělnická měla v programu také odtržení části Československa a její přivtělení k sousední říši.“* (Kasal, 2009: 35)

4.2 Odůvodnění pozastavení činnosti a rozpuštění politické strany v ČR

Pozastavení činnosti a rozpuštění politické strany v České republice upravuje zákon č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích, ve znění pozdějších předpisů. Jsou v něm konkretizována omezení, která lze dovodit už ze samotné Ústavy. Podle čl. 5 Ústavy je politický systém naší republiky *„založen na svobodném a dobrovolném vzniku a volné soutěži politických stran respektujících*

základní demokratické principy a odmítajících násilí jako prostředek k prosazování svých zájmů.“

Možnost zákonného omezení výkonu sdružovacího práva v politických stranách je ukotvena v Listině dle čl. 20 odst. 3, která připouští omezit „výkon těchto práv jen v případech stanovených zákonem, jestliže to je v demokratické společnosti nezbytné pro bezpečnost státu, ochranu veřejné bezpečnosti a veřejného pořádku, předcházení trestným činům nebo pro ochranu práv a svobod druhých.“

Strany a hnutí lze zrušit dle zmiňovaného zákona, § 13 zák. č. 424/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů:

- „na základě vlastního rozhodnutí,
- pokud nepředloží Poslanecké sněmovně výroční zprávu o svém hospodaření
- nebo pokud soud rozhodne o jejich **rozpuštění**.“ (Gerloch, Hřebejk, Zoubek, 2013: 399)

O rozpuštění, pozastavení činnosti a o znovuoobnovení politické strany a hnutí rozhoduje Nejvyšší správní soud. Návrh k němu může podat vláda. Jestliže tak neučiní do 30 dnů od doručení podnětu (od Nejvyššího kontrolního úřadu dle § 18 odst. 4 zák. č. 424/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů), může návrh podat prezident republiky (§ 14).

O tom, zda je rozhodnutí o rozpuštění politické strany, či jiné rozhodnutí ve vztahu k činnosti politických stran, ve shodě s ústavními zákony nebo jinými zákony České republiky, rozhoduje Ústavní soud. Působí tedy jako přezkumná instance k rozhodnutí Nejvyššího správního soudu. Návrh lze podat do třiceti dnů od právní moci rozhodnutí o posledním opravném prostředku.

Dále podle výše zmíněného zákona „o sdružování v politických stranách a v politických hnutích“ nemohou vznikat a vyvíjet činnost strany a hnutí:

- 1) jež porušují Ústavu České republiky a zákony
- 2) které mají za cíl odstranění demokratických základů státu
- 3) jejichž stanovy nejsou demokratické nebo nemají demokratickým způsobem ustanovené orgány
- 4) které směřují k uchopení a udržení státní moci zamezující ostatním stranám a hnutím ucházet se o moc ve státě
- 5) které směřují k potlačení rovnosti občanských práv
- 6) jejichž program nebo činnost ohrožují mravnost, pořádek na veřejnosti nebo práva a svobody občanů

- 7) jsou ozbrojeny nebo zřizují ozbrojené složky
- 8) nejsou odděleny od státu
- 9) jsou organizovány na principu rozdílném od územního principu (př.: Jejich činnost je organizována na pracovištích). (Gerloch, Hřebejk, Zoubek, 2013: 399)

Část výše uvedených důvodů formuluje zákon dosti obecným způsobem, například první a šestý bod, proto je potřeba vykládat je restriktivně a se zohledněním čl. 20 odst. 3 Listiny (O právu svobodně se sdružovat) a účelově s ohledem na základní funkce politických stran. Další body jsou již konkrétnější, například bod sedmý, jeví se jako dostačující již při jazykovém výkladu zákona. Česká republika má v této oblasti relativně chudou judikaturu (nejvýznamnějšími soudními řízeními byly bezpochyby soudní procesy s Dělnickou stranou a Komunistickým svazem mládeže, kterými se budeme v této kapitole zabývat později), takže výklad významu výše citovaných zákonných ustanovení je částečně stále jen na teoretické bázi či ho lze odvozovat pouze z omezeného množství případů.

Význam má i výklad historický, jelikož právní úprava v sobě určitě obsahuje i historickou zkušenost s totalitní praxí režimů nedemokratických a destruktivním chováním a činností nedemokratických politických stran, jež jí v minulosti předcházela. (Kasal, 2009: 36)

Samostatným a pro naše téma okrajovým důvodem, kvůli kterému může NSS rozhodnout o pozastavení činnosti politické strany, je nesplnění povinnosti strany či hnutí, stanovené zákonem v § 6 odst. 5 (zákona č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích) ustanovit nejpozději do šesti měsíců od založení strany její statutární orgány.

Dalším a nejčastějším důvodem pro pozastavení činnosti strany bývá nesplnění zákonných povinností ošetřujících hospodaření strany. Obtíže způsobuje stranám hlavně povinnost včasného odevzdání řádné výroční finanční zprávy pro Poslaneckou sněmovnu. Toto pozastavení činnosti strany bývá z důvodu jejího vlastního administrativního pochybení. Povinnost politických stran předkládat každoročně Poslanecké sněmovně výroční finanční zprávu by mělo představovat záruku jejich otevřenosti a transparentnosti. (Kasal, 2009: 37)

4.3 Procesní úprava pozastavení činnosti a rozpuštění politické strany

Procesní ustanovení zabývající se pozastavením činnosti, potažmo rozpuštěním politické strany, jsou obsaženy opět v zákoně O sdružování v politických stranách a v politických hnutích (§§ 14 a 15). V minulé podkapitole už jsme se zmínili o tom, že o pozastavení činnosti či rozpuštění strany rozhoduje Nejvyšší správní soud (NSS), přezkumnou instancí je Ústavní soud (ÚS) a návrh žaloby k soudu podává vláda, nebo prezident republiky.

Tzv. „ochranná doba“ je zvláštní období, kdy návrhu nemůže být vyhověno. To jest ode dne vyhlášení kterýchkoli celostátních voleb (do Poslanecké sněmovny, Senátu, obecních zastupitelstev a krajských zastupitelstev) do desátého dne od skončení těchto voleb. Výjimka nastává, pokud je činnost strany a hnutí v rozporu s prvními šesti¹⁴ popsanými body na předešlé stránce, tedy s § 4.

„Důvodem existence této ochranné doby je zamezit potenciálnímu zásahu do svobodné soutěže politických stran v okamžiku, kdy se strany nejvíce aktivizují a kdy plní svoji základní funkci. Od okamžiku vyhlášení voleb až do jejich skončení má přednost princip svobodné soutěže a politické plurality před zájmem státu na legitimní reglementaci činnosti politických stran.“ (Kasal, 2009: 38) NSS na základě tohoto výkladu nad rámec zákona dovolil, že ochranná lhůta bude vztahována i na volby do Evropského parlamentu.

V době pozastavení činnosti je straně dovoleno činit pouze opatření a úkony související s odstraněním stavu, pro který byla její činnost soudem odůvodněně pozastavena. Nejdéle tak může činit po dobu jednoho roku. Přetrvávají-li i potom skutečnosti, kvůli kterým byla činnost strany pozastavena, je vláda nebo prezident povinen podat k NSS žalobu na rozpuštění strany. Pozastavení činnosti je tedy možným předstupněm samotnému rozpuštění strany.¹⁵

¹⁴ 1) strany, jež porušují Ústavu České republiky a zákony 2) strany, které mají za cíl odstranění demokratických základů státu 3) strany, jejichž stanovy nejsou demokratické nebo nemají demokratickým způsobem ustanovené orgány 4) strany, které směřují k uchopení a udržení státní moci zamezující ostatním stranám a hnutím ucházet se o moc ve státě 5) strany, které směřují k potlačení rovnosti občanských práv 6) strany, jejichž program nebo činnost ohrožují mravnost, pořádek na veřejnosti nebo práva a svobody občanů

¹⁵ „Jestliže i po uplynutí lhůty stanovené v rozhodnutí soudu o pozastavení činnosti politické strany nebo politického hnutí trvají skutečnosti, pro které byla jejich činnost pozastavena, rozhodne Nejvyšší správní soud o rozpuštění politické strany nebo hnutí podle § 13 odst. 6 zákona č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích.“ (Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 12. 2003, sp. zn. Pst 5/2003)

V případě opačném, dojde-li ve stanovené lhůtě k odstranění stavu, který se stal důvodem pro pozastavení činnosti strany a hnutí, soud rozhodne o znovuoobnovení její činnosti.

Soud při procesu rozhodování o pozastavení činnosti politické strany vychází ze skutkového stavu, jenž existuje v době jeho rozhodnutí. Také se zabývá vztahem předložení výroční finanční zprávy, zda ji v době rozhodování soudu politická strana Poslanecké sněmovně už předložila. (Kasal, 2009: 39)

4.4 Některé příklady související české judikatury

Česká judikatura posledního desetiletí, ba i starší, která by se týkala přímo zákazu politických stran a hnutí, není zas až tak bohatá. Ale díky několika již proběhlým procesům si i přesto můžeme ukázat konkrétní příklady, které se zabývaly pozastavením činnosti stran i judikaturu vztahující se na naši problematiku v širším smyslu – zabývající se svobodou projevu a právem sdružovacím. Z případů lze také vypožorovat, jak je české soudnictví zatím nastaveno na tento institut zákazu strany v praxi. Zmínili bychom si případy zejména procesu s Dělnickou stranou a Komunistickým svazem mládeže.

K zajímavým případům patří také rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 19. 9. 2002, který zamítl s definitivní platností návrh KSČM na změnu svých stanov. Ty měly být radikalizovány a měly nově obsahovat text následující - § 3 stanov – „Programové cíle strany“: *„Strana usiluje o vytvoření sociálně spravedlivé a skutečně demokratické společnosti: cílem strany je socialismus. Ideovým základem strany je marxisticko-leninský názor. Strana vychází v nových podmínkách z poznání společenského vývoje a jeho zákonitostí, ze zkušeností komunistického a protimperialistického hnutí v evropských a dalších zemích a ze zkušeností domácích. Hledá a uskutečňuje politické aktivity, nezbytné pro dosažení programového cíle. Strana vytváří svou ideovou, organizační a akční jednotu na základě vědeckého učení Marxe, Engelse, Lenina a Stalina. Je politickým subjektem založeným na principu demokratického centralismu.“*

Nejvyšší soud se plně ztotožnil s odpůrcem a jeho závěrem o vyjádření takovýchto cílů v programu strany odkazujících na marxisticko-leninský názor a na vize Lenina a Stalina. Že tyto cíle znamenají mimo jiné i veřejné přihlášení se k učení a názorům jmenovaných ideologů, které propagují cíl směřování státní moci k vládě jen jedné strany a diktatuře proletariátu, bez politické možnosti tuto situaci jakkoli změnit.

Dle soudu jde o všeobecně známé skutečnosti. Z toho důvodu nebylo nutné provádět jakékoli další dokazování, př. Znaleckými posudky z příslušných oborů.¹⁶

Například dalším soudním trestním případem propagace komunistického hnutí bylo obvinění „šéfredaktora krajně levicového časopisu *Pochodeň z trestného činu podpory a propagace hnutí směřující k potlačení práv a svobod občanů podle § 260 odst. 1, 2 písm. a) tr. zákona*“, (Kasal, 2009: 40) čehož se měl dopustit tím, že uveřejnil články s obsahem zahrnujícím myšlenky nastolení socialistického, respektive komunistického režimu v demokratické České republice nedemokratickými, násilnými metodami podle vzoru teorie marxismu-leninismu. Jednalo se například o předložené texty z roku 1999:

„Pouze revoluční svržení soudobého systému, rozbití celého kapitalistického státu a opětné znárodnění všech hlavních podniků ve prospěch většiny, pouze obnovení socialismu a proletářské diktatury proti hrstce soudobých parazitů je jediným východiskem ze současné bídě i bezpráví obyčejných lidí!!!“, dále *„Naše strana vidí jedinou cestu k moci v mimoparlamentních a ilegálních akcích. Tak lze svrhnout současný režim. K tomu bude třeba masového boje, i ozbrojeného, když bude třeba.“*

Případ řešil Okresní soud v Šumperku a obžalovaného zprostil obžaloby. Soud rozhodl, že části textu z jednotlivých článků, za které byl obžalovaný obviněn, a byly citovány ve skutkové větě obžaloby, jsou převážně izolované a osamocené, zdají se být spíše jakýmisi propagandistickými a populistickými hesly, použitelnými v manifestaci či demonstraci. Závěr soudu byl takový, že uvedenými slovy a slovními spojeními obžalovaný nevyzýval k násilí ani povstání. Vycházel přitom ze znaleckého posudku, který uvádí, že obžalovaný hojně využívá akční revoluční rétoriky, výrazy použité obžalovaným mají charakter agitační a propagandistický, ne programový, a nezjistilo se, že by obžalovaný již přikročil k jakýmkoli organizačním krokům revoluce. (Kasal, 2009: 40 – 41)

4.4.1 Rozpuštění Komunistického svazu mládeže (KSM)

Ministerstvo vnitra České republiky na základě obsahu „Politického programu KSM“, který mělo sdružení uveřejněno na svých webových stránkách, tento svaz v říjnu 2006 rozpustilo. Konkrétním nejzávažnějším protiústavním výrokem byl následující

¹⁶ Vzpomeňme si na kapitolu 3.2. *Antisystémovost KSČM* a porovnejme si znovu Sartoriho definiční znaky antisystémové strany s nově nabízeným, i když soudně zamítnutým, programem KSČM. Myslím, že i poslední pochybnosti o ne-antisystémovosti strany, můžeme s ledovým klidem zamítnout.

odstavec ve stanovách: „KSM stojí na straně úsilí o revoluční překonání kapitalismu a o nastolení ekonomických - odstranění soukromého vlastnictví výrobních prostředků a jeho nahrazení vlastnictvím společenským - a společenských - zavedení socialistické demokracie - podmínek pro budování socialismu jako prvního stupně k vytvoření společnosti komunistické, jejíž vybudování je konečným cílem.“ (Kasal, 2008: 42) Dle Ministerstva vnitra je „tento výrok ... v rozporu s Ústavou a Listinou základních práv a svobod. Je neslučitelný se základními demokratickými principy.“¹⁷ Například Článek 11 Listiny říká, že „Každý má právo vlastnit majetek, jakož i právo podnikat“.

Program KSM obsahoval též prohlášení, že KSM „si je vědom toho, že kapitalismus nemůže být jednoduše reformován, a proto bojuje za revoluční svržení kapitalistického řádu masami pracujících“. (Kasal, 2008: 42) Ministerstvo vnitra vyzvalo KSM, aby upustil od nedovolené činnosti a provedl nápravu. Mladí komunisté nahradili několik málo výrazů mírnějšími. To ale ministerstvo nepokládalo za dostatečné a sdružení rozpustilo. Správnost rozhodnutí následně potvrdil i Městský soud v Praze. Vycházel z faktu, že základní lidská práva jsou dle článku 1 Listiny „nezadatelná, nezcizitelná, nepromlčitelná a nezrušitelná“. Článek 26 odst. 1 Listiny a ústavní řád České Republiky tím pádem garantuje vlastnické právo k výrobním prostředkům jako nezrušitelné „základní lidské právo“. KSM tedy podle rozsudku vyvíjel činnost, jejímž cílem je porušovat ústavu a zákony republiky, jelikož chce zrušit práva, dle Ústavy nezrušitelná. (Kasal, 2008: 43)

Proti tomuto rozhodnutí podal KSM v polovině května 2008 kasační stížnost k NSS, který nakonec následujícího roku rozsudek Městského soudu v Praze zrušil a nařídil žalobu znovu projednat. Ta byla znovu projednávána a na konci ledna 2010 Městský soud v Praze povolil Komunistickému svazu mládeže opětovnou činnost. Vycházel z rozhodnutí NSS, dle kterého je rozpuštění svazu nejtvrděší možnost a ta má být použita pouze v případě, kdy je nebezpečí a ohrožení demokracie i občanů aktuální. Podle výroků soudu represe tedy přijít neměla. Také je potřeba zvážit otázku veřejného zájmu a ochrany základních lidských práv. Ministerstvu z toho důvodu vytkl nedostatečnou argumentaci, která vycházela pouze z programu KSM a nedokazovala další věci.

¹⁷ ZÁLOM, Luboš. PRÁVO: Rozpuštění KSM – není co oslavovat. *Neviditelný pes: První český ryze internetový deník* [online]. 2006 [cit. 2014-04-11]. Dostupné z: http://neviditelnypes.lidovky.cz/pravo-rozpusteni-ksm-neni-co-oslavovat-fcn-/p_spolecnost.aspx?c=A061026_120524_p_spolecnost_wag

Ministerstvo vnitra se hájí tím, že první rozsudek o rozpuštění KSM padl už v roce 2006, kdy ještě nebyla otázka rušení či pozastavování činnosti stran tak vyjasněná. Nyní, po zkušenostech s Dělnickou stranou by postupovalo jinak a lépe. Do budoucna se resort soustředí na to, co je pro zrušení svazu nezbytnou podmínkou. Jedná se především o prokázání reálné hrozby pro demokracii.

Senátor Jaromír Štětina, zakladatel Dočasné komise Senátu pro posouzení ústavnosti KSČM, se domnívá, že by se lidé proti novému soudnímu rozhodnutí měli postavit. Komunistický svaz mládeže se podle jeho názoru skrývá pod občanským sdružením, ale vykazuje všechny znaky politického hnutí. A proto by „*Měli by být posuzováni jako hnutí, které porušuje Ústavu České republiky.*“¹⁸

4.4.2 Rozpuštění Dělnické strany (DS) a možná procesní souvislost s KSČM

Kauza Dělnické strany proběhla u českých soudů nadvakrát. Poprvé se vláda pokusila o rozpuštění DS v roce 2008. První vládní návrh byl založen na tvrzené spolupráci strany s údajnou neonacistickou organizací Národní odpor a obvinění strany ze snahy uchopit moc nedemokratickými prostředky, porušování shromažďovacího zákona v Hradci Králové a Litvínově. Vláda však svá tvrzení nebyla schopna dostatečně prokázat a NSS návrh s ohledem na tuto skutečnost v březnu roku 2009 zamítl. (Kasal, 2008: 43)

Druhý proces s toutéž stranou v únoru roku 2010 už byl úspěšný. Navrhovatelem byla opět vláda České republiky a druhý vládní návrh byl v podstatě podán z obdobných důvodů, jako neúspěšný první. NSS v rozsudku označil program DS za xenofobní, homofobní, nesoucí šovinistické znaky s rasistickým podtextem. Protiprávní aktivity DS se od prvního vyhraného soudu stále stupňovaly a podle soudu se tentokrát podařilo prokázat existenci Národního odporu a soustavnou spolupráci s DS. Soud rozhodl o rozpuštění strany v rozsudku DS2 dne 17. 2. 2010, podle něhož strana cíleně vyvolává společenské napětí, soustavně uráží menšiny a představuje bezprostřední hrozbu naší demokracii.¹⁹

Otázka konceptu bránící se demokracie spojuje jak soudní proces s KSM, tak rozsudky DS1 a DS2, i do budoucna případnou protiústavní žalobu KSČM. Jedná se o

¹⁸ Česká televize. ČT24. *Komunistický svaz mládeže může opět fungovat* [online]. 2010 [cit. 2014-04-11]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/79178-komunisticky-svaz-mladeze-muze-opet-fungovat/>

¹⁹ Česká televize. ČT24. *Rozhodnuto: Dělnická strana se rozpouští* [online]. 2010 [cit. 2014-04-11]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/81278-rozhodnuto-delnicka-strana-se-rozpousti/>

teoretický koncept opravňující zásah státu do práv politických stran. Koncept je znám jako „*bránící se demokracie*“ či „*bojující demokracie*“ a je založen na myšlence, že stát je oprávněn k takovému omezení politických práv, které zachová případnou podobu demokratické vlády v zemi. Původně byl tento koncept základním legitimačním mechanismem směřujícím pouze k možnosti omezení politických práv. Později našel koncept uplatnění i ve výkladu práva, podle něhož transformující se demokracie má po určitou dobu právní možnost se zvláštním způsobem vypořádat s politickou silou, jež je nástupcem síly, která organizovala předcházející nedemokratický režim.

První výklad právě tohoto konceptu použil NSS při definování práhu rozpustitelnosti v rozsudku DS2 v bodě [642]: „*Dále Soud přikročil k přezkumu bezprostřednosti rizika ohrožení demokracie. Stát pochopitelně může zabránit realizaci politického projektu, neslučitelného se základními právními a ústavními principy, ještě dříve, než bude uveden v život konkrétními akty, které mohou ohrozit občanský smír a demokratický režim v zemi, musí ovšem existovat skutečné a bezprostřední nebezpečí ohrožení demokracie. Rozpuštění strany není jen reakcí na její chování v minulosti, ale je především do budoucna namířeným aktem bránící se demokracie proti reálně existujícímu nebezpečí....*“ (Uhl, 2011: 33) V procesu s Dělnickou stranou to pak upřesnil takto: „*Zde Soud především konstatuje, že rizikem ohrožení demokracie v citovaném rozsudku nerozuměl pouze míru pravděpodobnosti, s níž strana získá parlamentní většinu a poté formálně „obráti kormidlo“ státoprávního uspořádání směrem z demokratických vod. Rizikem ohrožení demokracie je třeba rozumět i stav, kdy je strana schopna třeba jen na lokální úrovni účinně destabilizovat stávající institucionální a právní systém, a zejména stav, kdy tak může činit či dokonce čini opakovaně a stát jen s vynaložením nepřiměřeného úsilí a prostředků garantuje ochranu práv a svobod obyvatel dané lokality. Pokud je výsledkem jednání politické strany v určité lokalitě nejen přímá destabilizace tohoto místa, ale i zprostředkované riziko destabilizace a případně společensky nežádoucích jevů (eskalace násilí) v jiných lokalitách, je již možné hovořit o bezprostředním nebezpečí ohrožení demokracie. Toto ohrožení se tedy nemusí zdát v jednom okamžiku zjevným všem obyvatelům celého státu.*“ (Uhl, 2011: 33 - 34)

Jak můžeme vidět, v rozsudku je přísný důraz na současné dění, protiprávní činnost a důvody potřebné ochrany státu před stranou do budoucna. Naopak NSS pravděpodobně nesdílí druhou koncepci přechodných oprávnění a zohlednění „hříchů minulosti“, které by se týkaly případného procesu s KSČM. NSS nesdílí stejný názor

s nálezem federálního Ústavního soudu, ve kterém se jednalo o návrh na zrušení tzv. lustračního zákona.²⁰ V nálezu stojí: „Každý stát, tím spíše takový, který byl nucen strpět po dobu více než 40 let porušování základních práv a svobod ze strany totalitní moci, má právo k nastolení demokratického zřízení uplatnit taková zákonná opatření, která směřují k odvrácení rizika subverze, možné recidivy totality nebo alespoň k jejich omezení.“ (Uhl, 2011: 34)

Jedná se o nálezu soudu již neexistujícího státu v jiné době a za odlišných historických podmínek a je dosti nepravděpodobné, že by dnes tento závěr mohl projít soustavou obecného a poté ústavního soudu. (Uhl, 2011: 34)

Tato subkapitola byla poměrně rozsáhlá a plná citačních příkladů rozsudků NSS, jelikož je důležité nastínit si alespoň velmi letmou formou právní mechanismy, podle kterých rozhodovaly a pravděpodobně budou rozhodovat české soudy různých instancí v případech pozastavování činnosti a rozpouštění jakýchkoli politických stran. V následující subkapitole budeme pokračovat dále tímto způsobem a ukážeme si příležitostně další rozsudky v procesu s Dělnickou stranou, jelikož DS je zatím jediná politická strana, kterou české soudy rozpustily z důvodů protiprávní činnosti a ne třeba důvodů financování.

4.5 Otázka prahu pozastavitelnosti a rozpustitelnosti

Definice prahů pozastavitelnosti a rozpustitelnosti politické strany či hnutí je při soudním procesu klíčovou otázkou. Jsou případy, kdy jsou všechny formální znaky práva, které předvídají pozastavení či rozpouštění strany, splněny, ale jejich intenzita může být sporná. Pozastavení činnosti či rozpouštění je radikálním zásahem do činnosti politické strany. V České Republice padl zatím jediný rozsudek, který se k tomuto tématu mohl věcně vyjádřit. Byl to rozsudek DS2 (*Druhý proces s Dělnickou stranou*), podle něhož je příčka obou institutů nastavena vysoko.

Je třeba si ujasnit míru odlišnosti intenzity prahu pozastavitelnosti a prahu rozpustitelnosti. Nepochybně je pozastavení činnosti politické strany zásahem s nižší intenzitou, než její rozpouštění. K naplnění podmínek pro pozastavení strany stačí nižší práh intenzity formálních znaků vykazujících protiprávnost. O pozastavení z věcných

²⁰ „zákon č. 451/1991 Sb., kterým se stanoví některé další předpoklady pro výkon některých funkcí ve státních orgánech a organizacích České a Slovenské Federativní Republiky, České republiky a Slovenské republiky.“(Uhl, 2011: 34)

důvodů soud zatím nerozhodoval, proto popsání práhu pozastavitelnosti bude značně spekulativní.

Určité vodítko ale soud poskytl v rozsudku DS2 ods. [232]: *„Není sporu o tom, že pozastavit činnost strany by mělo být vyhrazeno případům, kdy zjištěná porušení Zákona jsou zpravidla méně závažná, ojedinělá, krátkodobá a zároveň existuje rozumná míra pravděpodobnosti, že politická strana už začala (nebo brzy začne) podnikat kroky k odstranění stavu, který vedl k jejímu dočasnému vyřazení z politického života. Pozastavení činnosti strany by mělo smysl jen tehdy, pokud nedostatky, pro něž byla činnost strany pozastavena, jsou takové povahy, že je jednak může tato strana ve stanovené lhůtě reálně odstranit a zároveň jejich odstranění lze v případném následném řízení o znovuoživení činnosti strany efektivně zkontrolovat. Důležitým ukazatelem zde budou zejména konkrétní kroky strany, jejích orgánů a představitelů, vnitrostranický vývoj, činy projevované navenek, apod. Vedle toho bude třeba hodnotit i „vnější“ okolnosti, kterými jsou stav a vývoj společnosti, míra její stability, fungování demokratických mechanismů ve veřejném životě, efektivita státu a jeho orgánů při postihu protiprávních skutků jednotlivců, které jsou jinak přičitatelné politické straně, atd.“* (Uhl, 2011: 41)

Soud tedy odlišení práhů vidí hlavně v tom, zda existuje možnost nápravy strany a také je kladen důraz na závažnost protiprávních momentů. Z toho vyplývá, že míra intenzity porušování zákona je pouze sekundárním kritériem v otázce odlišení práhů. Primárním kritériem se zdá být skutečně možnost nápravy subjektu.

Nastíněný závěr směřování vývoje strany podporuje zamyšlení se nad případným budoucím osudem pozastavené strany. Pokud strana nezmění své chování a neodstraní důvody svého pozastavení v časovém období jednoho roku, může následovat rozpuštění strany, aniž by se dopustila další trestné činnosti. Rozpuštění tedy bude právně odůvodněno tímž stavem, který byl před rokem důvodem pozastavení strany. Rozpuštění strany pak musí obstát před mezinárodním právem.

Při hlubším zkoumání problému přijdeme na to, že podmínky pro pozastavení činnosti strany se jeví v podstatě identické s podmínkami pro rozpuštění. Jedinou výjimkou je, že soud musí v návrhu směřujícím rovnou k rozpuštění strany prozkoumat, zda měla strana podmínky pro to, aby závadný stav v minulosti odstranila.

Práh rozpustitelnosti také stojí za samostatnou pozornost. V tomto případě je vhodná poměrně podrobná analýza rozsudku DS2, z něhož je možné strukturu úvahy o rozpuštění do značné míry odvodit. O rozsudku DS2 rozhodoval sedmičlenný senát

NSS a my se podíváme na momenty, které byly klíčové pro rozhodnutí o rozpuštění Dělnické strany. Podle mediálního výroku předsedy senátu víme, že splnění podmínek pro rozhodnutí o rozpuštění strany bylo hraniční a nebylo jednomyslné. V senátu soudu nebyl spor o protiprávnosti strany, ale o přiměřenosti opatření, tedy jestli pozastavit činnost, či rozpustit stranu.

Z textu rozsudku si můžeme ukázat některé nejdůležitější aspekty protiprávní činnosti. Jde o souběžná trestní stíhání osob z Dělnické strany, které páchaly trestné skutky během demonstrací, dále existence ochranných sborů, které byly ozbrojenými složkami při shromáždění a svým účelem se blíží pogromům (př. Janov²¹). Podstatný pro soud byl i následný postoj strany k Janovu, kdy místo aby DS vyjádřila nad událostmi lítost, počala se k této tradici hlásit, heroizovat aktéry a učinila pokusy o zopakování této násilné akce.

Můžeme předpokládat, že na základě skutečností pouze verbálního charakteru, by obžaloba u soudu pravděpodobně neuspěla. V úvahách o svobodě projevu se soud odkázal na svůj rozsudek v případě Komunistického svazu mládeže, dle kterého, jak už víme, NSS nerozpustil svaz z důvodů ryze verbálních aktivit.

Citace z rozsudku KSM zní: *„Nejvyšší správní soud si s ohledem na historickou zkušenost našeho státu uvědomuje společenskou citlivost hlásání myšlenek vycházejících z komunistické ideologie. Avšak tabuizace kontroverzních, provokativních, extrémních a společensky citlivých témat a zákaz hlásání názorů, které zjevně vybočují z hlavního proudu současného politického myšlení a případně propagují zásadní změny společenských poměrů, které mají případně za určitých okolností být dosaženy násilím či „revolucí“ (k nim lze jistě zařadit i ideologickou platformu „klasického“ komunistického hnutí, k níž se hlásí i stěžovatel), může vést postupně k omezení či úplnému potlačení veřejné diskuze o těchto tématech, přičemž právě veřejná diskuze výrazně podporuje svobodné utváření názorů a přispívá k pochopení vlastní historie a vyvarování se dřívějších chyb. Co největší bohatost diskuze o věcech veřejných by měla být státní mocí regulována jen v míře nezbytně nutné. **Proti takto***

²¹ Janov je sídliště v Litvínově, kam byli podle informací agentury pro sociální začleňování v romských lokalitách sestěhováni sociálně slabí občané z různých koutů České republiky. DS poukazovala na problémy v této lokalitě a následně prošla Janovem v říjnu 2009 patrola Dělnické strany. Členové DS narazili na odpor Romů. Na konflikt zareagovali přívrženci DS svoláním pochodu, který 17. listopadu skončil násilnými střety s policií na hranicích Janova. Byla zde řada zraněných. Vláda ČR reagovala tak, že podala k NSS návrh na rozpuštění strany odůvodněný tím, že DS porušuje zákony. [Česká televize. ČT24. *Dnešní přítomnost extremistů v Janově se obešla bez incidentů* [online]. 2009 [cit. 2014-04-11]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/42728-dnesni-pritomnost-extremistu-v-janove-se-obesla-bez-incidentu/>]

extrémním názorům a sdružením založeným k jejich šíření lze proto cestou administrativní represe zasáhnout až tehdy, vznikne-li nikoli jen hypotetické nebezpečí, že uvedené extrémní názory či jejich důsledky mohou začít být skutečně prosazovány a realizovány. Zůstanou-li však v rovině pokojných diskusí, byť po obsahové stránce třeba i velmi extrémních, není zásadně k jejich administrativnímu potlačování důvodu. Je zřejmé, že mezi hlásáním extrémních názorů a jejich prosazováním a uskutečňováním existuje nezřídka jen velmi tenká a nezřetelná dělicí linie. Vzhledem k základní roli, jakou svoboda sdružovací, a s ní spojená svoboda projevu, v pluralitní společnosti hrají, však může administrativní represe v těchto hraničních případech nastoupit teprve tehdy, je-li možno se rozumně domnívat, že nepřikročení k zásahu by již pravděpodobně vedlo k reálnému ohrožení práv a svobod občanů či hodnot, na nichž je demokratický právní stát založen.“ (Uhl, 2011: 31)

Odkázáním rozsudku SD2 na citovaný rozsudek je zjevné, že soud hodlá kritérium vyslovené v procesu s Komunistickým svazem mládeže, který je občanským sdružením, aplikovat i na otázku pozastavování činnosti či rozpouštění politických stran.

Práh rozpustitelnosti, jak vidíme sami, je tedy praxí dosavadního českého judikátu stanoven vysoko. Stojí daleko za hranicí verbálních aktivit strany a vyžaduje aktivity násilné, prokázanou potřebu strany v nich pokračovat, provázanost a souběžnost s trestnou činností, formování paramilitárních jednotek a další srovnatelné aktivity. Aktivity, které se tedy pro NSS nepochybně nalézají pod prahem rozpustitelnosti, jsou pouhé samostatné aktivity verbální. Když vezmeme v potaz, že KSM je považován za mnohem radikálnější subjekt než samotná KSČM, vyznívá tento závěr tak, že současná KSČM má do vysoce nastavené laťky jak pozastavitelnosti činnosti, tím spíše rozpustitelnosti strany, poměrně daleko. (Uhl, 2011: 29 - 32)

4.6 Rozdíly mezi situací v případě rozpouštění DS a situací KSČM

Advokát Pavel Uhl, který zpracovával jako jeden z čtyř expertů na problematiku rozpouštění politických stran na požádání Ministerstva vnitra ČR analýzu možností a právních souvislostí případného vládního návrhu na pozastavení činnosti KSČM, zpracoval ve své analýze mimo jiné přehlednou tabulku, která srovnává hmotněprávní situaci rozpouštěné DS a současnou situaci KSČM. Podle tabulky jde přehledně porovnat skutkovou situaci DS, zjištěnou v rozsudku DS2, a situaci KSČM,

analyzovanou senátní komisí. O působení senátní komise, analýze Ministerstva vnitra i čtyřech odborných analýzách od oslovených expertů bude řeč v následující kapitole.

Zde je předložena tabulka sestavená Pavlem Uhlem, která přehledně srovnává zjištění týkající se obou zmíněných stran:

Tabulka 1: Rozdíly mezi situací v případě rozpuštění DS a situací KSČM

<i>skutkové okolnosti</i>	<i>Dělnická strana</i>	<i>Komunistická strana Čech a Moravy</i>
Postoj k minulosti ve vztahu k jiným otázkám než porušování lidských práv	Pouze nepřímé odkazy na německý fašismus prostřednictvím používaných symbolů a nezdrojovaných citací a poněkud otevřenější se přihlášení k českému fašismu (dokazováno posudkem)	Otevřená akceptace některých aspektů politického zřízení v letech 1948 až 1989, otevřená akceptace historického příkladu Sovětského svazu. Stále konstatování neurčitých chyb.
Postoj k minulosti ve vztahu k otázkám porušování lidských práv	Převážně žádný, ani zpochybnění, ani odsouzení, ani bagatelizace. Výjimkou je přičítatelný projev zahraničního hosta na stranické demonstraci, který glorifikoval Adolfa Hitlera a nepřímo se odkázal i na jeho rasistické koncepty.	Různorodý, dílčí odsouzení, někdy bagatelizace, výjimečně zpochybnění. Stále konstatování neurčitých chyb.
Verbální či programové koncepty kritiky poměrů a koncipování změn v oblasti jiných otázek, než dotýkajících se práv a svobod	Silná kritika korupce, evropské integrace a mezinárodní orientace. Poukazy na potřebu vlády silné ruky, izolacionismus, korporativistické ekonomické modely se státní kontrolou. Důraz na spiklenecké teorie a interpretaci světových dějin.	Silná kritika současného modelu státnosti, kritika korupce, snaha o omezení soudní moci (Ústavní soud), kritika některých otázek mezinárodní orientace a aktivit. Poukazy na alternativní metody ekonomických aktivit, silný syndikalismus, silné zdanění.
Verbální či programové koncepty kritiky poměrů a koncipování změn v oblasti otázek dotýkajících se práv a svobod	Velmi silný nacionalismus přerůstající v otevřený rasismus, anticiganismus, a etnickou nenávisť, místy i antisemitismus. Homofobie, nerespektování procesních práv a presumpce nevin, nerespektování majetkových práv, xenofobie, výzvy k potlačování až k likvidaci menšin.	Důraz na ochranu sociálních práv, některé ekonomické modely a koncepty by se možná dotkly vlastnických práv jiných osob.
Koncepty politických postupů	Odkazování se na boj, jehož podoby mohou být otevřeně násilné a nezákonné (výslovný odkaz na Janov a jiné podobné akce)	Lpění na zákonnosti. Připuštění pohybu na hraně zákona velmi výjimečné (jeden případ, téměř nepřičítatelný).

<i>skutkové okolnosti</i>	<i>Dělnická strana</i>	<i>Komunistická strana Čech a Moravy</i>
Spolupráce s jinými organizacemi	Intenzivní spolupráce s několika subjekty: Národní odpor, Autonomní nacionalisté, Resistance Woman Unity, Národní korporativismus a Dělnická mládež, z nichž jsou první čtyři neregistrované subjekty. Fakticky tvoří tyto organizace silné hnutí, jehož byla Dělnická strana politickým křídlem s omezenou možností samostatné politiky a pod silným vlivem těchto hnutí. Zmíněná hnutí byla ve své činnosti a rétorice radikálnější, jejich členové se dopouštěli trestné činnosti, jejich shromáždění byla rasově nenávislná a někdy se i otevřeně hlásila k násilnému svržení režimu či obhajobě násilné rasové trestné činnosti.	Spolupráce s Komunistickým svazem mládeže, která má spíše pragmatický charakter. Strana ke své činnosti svaz nepotřebuje a politicky by fungovala i bez něj. Činnost Komunistického svazu Mládeže se pak omezuje na radikální postoje v ekonomických, sociálních a politických otázkách bez dalších věcných aktivit. Svaz navíc obstál v testu zákonnosti.
Tvorba vlastních paramilitantních jednotek	Ochranné sbory, které se v některých situacích pokusily suplovat činnost státních orgánů	Žádné
Trestná činnost členů a příznivců související s politickými aktivitami	Jak členové strany, tak spolupracujících skupin byly odsouzeni za trestné činy verbální a neverbální povahy.	Není známo
Organizace násilných a nezákonných postupů ve veřejném prostoru	Nespočet demonstrací na problematických místech s doprovodnou trestnou činností; především tzv. bitva o Janov a pokusy podobné akce opakovat.	Žádné; veškeré demonstrace, petice a veřejné akce jsou nenásilné

Tabulka 1: (Uhl, 2011: 32 - 33)

Z tabulky vyplývá, že KSČM je více orientována na minulost, než Dělnická strana. Ale v případě KSČM jde spíše o opakování postojů, které minulost hodnotí a jejichž cílem je utváření pocitu sdílené komunistické interpretace dějin. V DS nejsou odkazy na minulost tak četné, ale v programové rovině je mnohem větší podobnost s nacistickou minulostí. Program kopíruje nepřijatelná schémata, která jsou u KSČM naopak podobná konvenčním politickým schématům.

Velká odlišnost je u stran v otázkách stranického zázemí a spoluprací s přidruženými organizacemi. Jedná se o spolupráci s jinými radikálními skupinami, vytváření paramilitantních jednotek, páchání trestné činnosti, o stranické pojetí násilí, samotné páchání násilí, rozpory s programem a rozpory s demokratickými zásadami České republiky. Strany také porušují na velmi rozdílných úrovních práva a svobody občanů.

Soupis jmenovaných rozdílů v porovnání s již dříve definovanými prahy rozpuštění a pozastavení stran vede k závěru, že za pomoci dostupných podkladů ministerstva vnitra by v současnosti nebylo možné se s úspěchem domáhat pozastavení činnosti KSČM. (Uhl, 2011: 33)

4.7 Průzkum veřejného mínění

Na konec této kapitoly si uděláme jen krátkou odbočku z právní sféry institutu pozastavení činnosti politické strany v ČR a podíváme se na průzkum veřejného mínění k možnosti zrušení KSČM. Názor veřejnosti nebyl totiž zcela jednoznačný. Zjistila to ve svém internetovém průzkumu, který se konal na počátku roku 2011, společnost SANEP (*Středisko analýz a empirických průzkumů*). V této době začaly na MV přípravy podkladů pro případný zákaz KSČM. Pracoval na nich speciální tým MV, který připravoval nám již známou, úspěšnou žalobu na zákaz Dělnické strany.

Tehdejší ministr vnitra Radek John informoval o tom, že žádost na vypracování analýzy MV byla zadána na popud poslanců a to krátce v době po parlamentní debatě o vznikajícím zákonu o protikomunistickém odboji. Projednávání zákona provázela vyhrocená atmosféra mezi vládními poslanci a poslanci KSČM. Miroslav Grebeníček, bývalý komunistický předseda, označil normu za „*politickou adoraci teroristických aktů minulosti*“. A pražská poslankyně Marta Semelová mluvila mimo jiné o zásluhách pohraniční stráže na zachování míru.²²

V únorovém průzkumu společnosti SANEP souhlasilo tedy se zákazem strany KSČM 50,1 procenta dotázaných, naproti tomu proti zrušení strany bylo 40 procent. Podle agentury SANEP by zrušení KSČM uvítali zejména občané ve věku třicet let a více. Z průzkumu také vyplynulo, že 55 procent lidí je toho názoru, že se KSČM od pádu totalitního režimu od roku 1989 netransformovala a stále není standardní demokratickou stranou levice. Opačný názor zastává 30 procent dotázaných.

Dále 47,7 procent respondentů se vyslovilo v průzkumu pro podpoření postupu ministra vnitra Radka Johna, který uložil svému odboru bezpečnostní politiky, aby nashromáždil a prostudoval všechnu potřebnou dokumentaci pro případnou správní žalobu. Na tomto základě se pak vláda rozhodne, zda podá proti KSČM žalobu. S postupem ministra naopak nesouhlasilo 40,6 procenta dotázaných.

Zmíněný internetový průzkum společnosti SANEP se konal 17. - 20. února 2011 a bylo při něm dotázáno 6 812 respondentů ve věku 18 – 69 let.²³

²² TOP 09 je pro zrušení KSČM, veřejnost je rozdělená. *Týden.cz* [online]. 2011 [cit. 2014-04-25]. Dostupné z: http://www.tyden.cz/rubriky/domaci/politika/top-09-je-pro-zruseni-kscm-verejnost-je-rozdelena_194963.html#.U10xbPI_uwV

²³ Pro zákaz KSČM je 50,1 procenta lidí, proti 40 procent. *Deník.cz* [online]. 2011 [cit. 2014-04-25]. Dostupné z: http://www.denik.cz/z_domova/pro-zakaz-kscm-20110225.html

5. Dočasná komise Senátu pro posouzení ústavnosti KSČM

Dočasná komise Senátu pro posouzení ústavnosti KSČM vznikla dne 2. listopadu roku 2006 díky snahám senátora Jaromíra Štětiny, který se posléze stal i jejím předsedou.²⁴ Dalšími členy komise byli senátoři Vítězslav Jonáš, Josef Kalbáč, Jiří Liška, Martin Mejstřík, Bedřich Moldan, Josef Pavlata, Miroslav Škaloud a Josef Vaculík.²⁵ (Náhled Usnesení senátu ke zřízení komise viz příloha č. 5.)

Návrh na založení senátní komise souvisel se začátkem internetové petice *www.zrusmekomunisty.cz*, která vznikla v roce 2005, a dále s doporučením senátu připravit senátní návrh novely trestního zákona vztahující se k symbolům dvou totalit – komunismu a nacismu.

Petiční výbor zmíněné petice v době založení tvořil Pavel Bobek, Ladislav Smoljak, Jan Urban a Jakub Jareš. Internetové stránky, na nichž je možno petici podepsat, stále fungují a k dnešnímu dni (30. 3. 2014) ji podepsalo 93 466 lidí. Z osobností, které petici podepsaly mezi prvními (k 21. 2. 2005) jmenujme například: Ivan Medek (*publicista*), Ivan Moravec (*profesor AMU*), Jiří Bělohlávek (*dirigent*), Ivan Klíma (*spisovatel*), Jiří Stránský (*spisovatel*), Jiří Gruša (*velvyslanec, prezident mezinárodního P.E.N. Clubu*), Josef Škvorecký (*spisovatel*), Zdena Škvorecká – Salivarová (*spisovatelka*) a mnoho dalších.²⁶ (Začátek petice je v příloze č. 6.)

Dočasná komise Senátu pro posouzení ústavnosti KSČM (*dále jen komise*) vznikla na konci pátého funkčního období Senátu ČR (5. funkční období: 2004 – 2006) a vyvíjela svou činnost, která bude nastíněna, přes dvě další funkční období. Na návrh předsedy komise požádala v roce 2010 o ukončení své činnosti, jelikož úkol, který jí byl v listopadu roku 2006 uložen, se domnívá, že splnila.

Komisi byly na podzim roku 2006 uloženy dva základní úkoly:

1. „Komise prozkoumá, zda Komunistická strana Čech a Moravy řádně dodržuje § 4 zákona o sdružování v politických stranách a politických hnutích č. 424/1991 Sb., který říká: „Vznikat a vyvíjet činnost nemohou strany a hnutí,

²⁴ Zpráva o činnosti Dočasné komise Senátu pro posouzení ústavnosti KSČM za rok 2010. *Senát PČR: činnost a kalendář akcí* [online]. 2010 [cit. 2014-04-11]. Dostupné z: http://www.senat.cz/cinnost/zpravy/vyrzpr2010/kpukscm.php?ke_dni=1.2.2013&O=9,%20http://www.jaromirstetina.cz/senat/kpu-kscm/usneseni/usneseni-plena-senatu-ke-vzniku-komise-ze-dne-2-11-2006.html

²⁵ Dočasná komise Senátu pro posouzení ústavnosti Komunistické strany Čech a Moravy. *Senát PČR: Senát PČR* [online]. 2006 [cit. 2014-04-11]. Dostupné z: http://www.senat.cz/organy/index.php?lng=cz&ke_dni=29.11.2006&O=6&par_2=197

²⁶ Zrušme komunisty: Petice. *Zrušme komunisty* [online]. 2005 [cit. 2014-04-11]. Dostupné z: <http://www.zrusmekomunisty.cz/index.php>

- a) *které porušují ústavu a zákony nebo jejichž cílem je odstranění demokratických základů státu,*
 - b) *které nemají demokratické stanovy nebo nemají demokraticky ustanovené orgány,*
 - c) *které směřují k uchopení a držení moci zamezujícím druhým stranám a hnutím ucházet se ústavními prostředky o moc nebo které směřují k potlačení rovnoprávnosti občanů,*
 - d) *jejichž program nebo činnost ohrožují mravnost, veřejný pořádek nebo práva a svobodu občanů.*
2. *Komise prozkoumá, zda existence Komunistické strany Čech a Moravy odpovídá Článku 5 HLAVY PRVNÍ Ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústavy České republiky, který říká: „Politický systém je založen na svobodném a dobrovolném vzniku a volné soutěži politických stran respektujících základní demokratické principy a odmítajících násilí jako prostředek k prosazování svých zájmů.“²⁷*

Ve zprávě o činnosti komise za rok 2007 se píše, že hlavní náplní komise bylo prozkoumat ústavnost KSČM a posuzovat, jestli není překračován § 5 Ústavy České republiky či nejsou porušovány některé body § 4 zákona o politických stranách. Komise se rozhodla jako svůj poradní orgán utvořit konzultativní radu složenou z odborníků z řad předních českých právníků a historiků. V radě byli JUDr. Tomáš Sokol, JUDr. Milan Hulík, Dr. Stanislav Balík, Čestmír Čejka, Petr Blažek, Pavel Žáček a Prof. Vojtěch Cepl. Někteří z nich byli hosty i na zasedáních komise. Senátní komise si nechala zpracovat několik analýz, př. studii porovnávající § 50 Ústavy České republiky s obdobnými články ústav ve vybraných zemích Evropy. Porovnávalo se, zda je v jiných ústavách zakotveno odmítání násilí a jaký je postup proti extrémním politickým silám. Dále vznikla právní analýza týkající se zaregistrování KSČM jako demokratické strany.²⁸

²⁷ Usnesení pléna Senátu ke vzniku komise ze dne 2.11.2006: usnesení. *Jaromír Štětina* [online]. 2006 [cit. 2014-04-11]. Dostupné z: <http://www.jaromirstetina.cz/senat/kpu-kscm/usneseni/usneseni-plena-senatu-ke-vzniku-komise-ze-dne-2-11-2006.html>

²⁸ Dočasná komise Senátu pro posouzení ústavnosti KSČM - Zpráva o činnosti za rok 2007. SENÁT PČR. *Senát PČR: zprávy o činnosti* [online]. 2007 [cit. 2014-04-11]. Dostupné z: http://www.senat.cz/cinnost/zpravy/vyrzpr2007/kpukscm.php?ke_dni=6.6.2009&O=9

V usnesení ze dne 27. února 2007 komise schválila seznam 21 kapitol - témat, která budou prozkoumána a budou tvořit závěrečnou zprávu:

„Kapitola 1: Vytýčení problému

Kapitola 2: Dřívější snahy o postavení KSČM mimo zákon, protikomunistické akce, problém 3. odboje

Kapitola 3: Řešení politického extremismu v ústavách některých evropských zemí, právní úpravy v některých evropských zemích

Kapitola 4: KSČM jako nástupnická strana KSČ, převedení majetku KSČ na KSČM

Kapitola 5: KSČM – problém registrace strany

Kapitola 6: Vztahy KSČM ke zločinům KSČ, problém omluvy

Kapitola 7: KSČM a okupace Československa armádami Varšavské smlouvy

Kapitola 8: KSČM a formy vlastnictví

Kapitola 9: KSČM a násilí, různé výroky představitelů KSČM hraničící se zákonem nebo přestupující zákon

Kapitola 10: Změna trestního zákona (komunistické symboly, § 260 atd.)

Kapitola 11: Spolupráce KSČM s Komunistickým svazem mládeže

Kapitola 12: Spolupráce KSČM se zahraničními komunistickými stranami

Kapitola 13: Vztahy KSČM k neonacistickým hnutím

Kapitola 14: Vztahy KSČM k jiným levicovým extremistickým hnutím

Kapitola 15: Personální vztahy KSČM s KSČ, STB aj.

Kapitola 16: Vztahy KSČM a její vliv na zahraniční politiku našeho státu (vliv na spojenecké závazky našeho státu)

Kapitola 17: Hodnocení demokratičnosti KSČM jinými politickými subjekty

Kapitola 18: KSČM a její mediální politika vůči antikomunismu KSČM a falšování dějin

Kapitola 19: Různé analýzy KSČM, programové dokumenty KSČM

Kapitola 20: Postoj KSČM k legislativním návrhům směřujícím ke zmírnění křivd a odškodnění obětí komunistického režimu 1948-89

Kapitola 21: Závěr a doporučení komise²⁹

K finalizaci závěrečné zprávy došlo po přezkoumání a prostudování všech 21 předložených témat v roce 2008. Pracovním cílem koordinátorů zprávy (senátor Jaromír

²⁹ Dočasná komise Senátu pro posouzení ústavnosti KSČM - Zpráva o činnosti za rok 2007. SENÁT PČR. *Senát PČR: zprávy o činnosti* [online]. 2007 [cit. 2014-04-11]. Dostupné z: http://www.senat.cz/cinnost/zpravy/vyrzpr2007/kpukscm.php?ke_dni=6.6.2009&O=9

Štětina, asistentka senátora Pavlína Hájková a externí spolupracovník Petr Marek) bylo vyhodnotit nashromážděný materiál a dokumenty k jednotlivým kapitolám, které dokládají důvody k pochybnostem o ústavnosti KSČM. Dokumenty zabývající se činností KSČM tvoří velkou část závěrečné zprávy. Jejich obsah je na stovkách stran. Členové komise a členové konzultativní rady byli v průběhu práce pravidelně informováni o vzniku zprávy a ta byla naopak doplňována o jejich rady a připomínky.

Z materiálů byly vybrány nejzávažnější indicie porušování Zákona č. 424/1991 Sb., O politických stranách (komisi jich bylo vybráno celkem 34) a Článku 5 Ústavy (komisi jich bylo vybráno celkem 42). „*Celkem Komise uvádí 76 indicií porušení zákona či Ústavy ČR Komunistickou stranou Čech a Moravy.*“³⁰

Podle zákona 424/1991 Sb. O politických stranách nemohou vznikat a vyvíjet činnost strany a hnutí, které porušují Ústavu ČR a zákony. Ten samý zákon upravuje způsob, jak mohou být ty které strany zrušeny. Může se tak stát rozhodnutím soudu o rozpuštění. Podle § 15 zmíněného zákona toto rozhodnutí může udělat Nejvyšší správní soud na návrh vlády nebo prezidenta.

Častý, opakovaný a dlouhodobý výskyt indicií porušování Ústavy a zákonů ve smyslu zákona č. 424/1991 Sb. jsou závažné a znepokojující. Na jejich základě přijal Senát PČR ve svém 6. funkčním období 30. října 2008 usnesení 511., kde ukládá předsedovi Senátu, aby postoupil Závěrečnou zprávu Dočasné komise pro posouzení ústavnosti KSČM vládě České republiky.³¹ (Usnesení senátu viz příloha č. 8.)

5.1 Činnost Ministerstva vnitra ČR ve věci posouzení ústavnosti KSČM

Po diskuzi se Dočasná komise pro posouzení ústavnosti KSČM na schůzi dne 7. 10. 2009 usnesla, že ukládá předsedovi komise, senátorovi Jaromíru Štětinovi, aby se dopisem obrátil na ministra vnitra (*Martin Pecina*) a požádal jménem senátní komise o poskytnutí posudku Závěrečné zprávy vypracovaného úředníky MV, který hodlá ministr vnitra předložit vládě k projednání usnesení Senátu č. 511 ze dne 30. října 2008.

Usnesením komise ze dne 5. 11. 2009 dále bere komise na vědomí, že ministr vnitra ČR stáhl z jednání vlády 26. 10. 2009 materiál *Informace k podnětu Senátu Parlamentu České republiky na rozpuštění či pozastavení činnosti Komunistické strany*

³⁰ Zpráva o činnosti Dočasné komise Senátu pro posouzení ústavnosti KSČM za rok 2008. SENÁT PČR. *Senát PČR: zprávy o činnosti* [online]. 2008 [cit. 2014-04-11]. Dostupné z: http://www.senat.cz/cinnost/zpravy/vyrzpr2008/kpukscm.php?ke_dni=1.4.2013&O=9

³¹ Zpráva o činnosti Dočasné komise Senátu pro posouzení ústavnosti KSČM za rok 2008. SENÁT PČR. *Senát PČR: zprávy o činnosti* [online]. 2008 [cit. 2014-04-11]. Dostupné z: http://www.senat.cz/cinnost/zpravy/vyrzpr2008/kpukscm.php?ke_dni=1.4.2013&O=9

Čech a Moravy a vítá rozhodnutí ministra navštívit Senát a komisi a projednat se členy komise usnesení Senátu č. 511 před následným dalším projednáváním ve vládě.³²

Na základě usnesení pléna Senátu předseda Senátu Přemysl Sobotka předal 13. 11. 2009 kompletní Závěrečnou zprávu vládě³³ (*úřednická vláda Jana Fischera*).

Ministerstvo vnitra si na tento podnět nechalo vypracovat interní materiály a znalecké posudky prof. Aleše Gerlocha a prof. Vladimíry Dvořákové. Ale ani jeden z materiálů a posudků MV podle komise neposuzoval základní konstatované podezření, že KSČM opakovaně porušuje článek 5 Ústavy České republiky: „*Politický systém je založen na svobodném a dobrovolném vzniku a volné soutěži politických stran respektujících základní demokratické principy a odmítajících násilí jako prostředek k prosazování svých zájmů.*“ Komise ve svém usnesení opět zdůrazňuje „*že zásadní článek 5 Ústavy České republiky předpokládá verbální projev ctění základních demokratických principů, nemluví o použití násilí, nýbrž o odmítnutí násilí; ústava tedy předpokládá možnost, aby byly soudem posuzovány i tzv. verbální trestné činy.*“

Komise připomíná, že Senát ČR opírá svá podezření hlavně o informace z obvodních organizací KSČM (obvodní výbory KSČM jsou oficiálními strukturami KSČM), o hlavní dokumenty ze VI. a VII. sjezdu KSČM (sjezd je nejvyšším orgánem strany), o proslovy a výroky nejvyšších představitelů KSČM, například předsedy strany, výroky vedoucího mezinárodního oddělení ÚV KSČM a výroky členů ÚV KSČM (ti všichni jsou oficiálními představiteli KSČM).

Senátní komise shledává možné navržené řešení z interního materiálu MV: „*Bude-li možné efektivně korigovat jednání politické strany jiným zákonným způsobem, nevedoucím k její likvidaci, bude zpravidla na místě zvolit méně omezující prostředek a rozpuštění vyhradit pouze nejzávažnějším případům.*“ A zdůrazňuje, že usnesení Senátu připomíná pozastavení činnosti strany rozhodnutím soudu jako jednu z možností. Komise se domnívá, že pokud vláda navrhne NSS pozastavení činnosti KSČM, měla by strana provést následující:

³² USNESENÍ DOČASNÉ KOMISE SENÁTU PRO POSOUZENÍ ÚSTAVNOSTI KSČM PER ROLLAM ze dne 5. 11. 2009. In: *Usnesení Senátu PČR*. 2009. Dostupné z:

http://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/webNahled?id_doc=54099&id_var=45906

³³ Zpráva o činnosti Dočasné komise Senátu pro posouzení ústavnosti KSČM za rok 2009. SENÁT PČR. *Senát PČR: Zprávy o činnosti* [online]. 2009 [cit. 2014-04-11]. Dostupné z: http://www.senat.cz/cinnost/zpravy/vyrzpr2009/kpukscm.php?ke_dni=6.6.2009&O=9

„a) odstranit ze svého názvu slovo komunistická a jiné mluvnické deriváty slova komunismus a zaregistrovat se pod jiným názvem

b) jasně a zřetelně odmítnout marxisticko-leninské násilí jako prostředek k dosažení svých politických cílů.“³⁴

5.1.1 Činnost vlády ČR a Ministerstva vnitra od roku 2008, ukončení činnosti Dočasné komise pro posouzení ústavnosti KSČM

Na základě obecně dostupných zdrojů a informací poskytnutých v rozhovoru s předsedou Dočasné komise pro posouzení ústavnosti KSČM, senátorem Jaromírem Štětinou, popíšeme postup vládních orgánů ve věci podezření horní komory parlamentu o protiústavnosti KSČM. Závěrečná zpráva Dočasné komise pro posouzení ústavnosti KSČM byla dokončena již v roce 2008 a byla předložena tehdejší vládě, což byla Druhá vláda Mirka Topolánka (2007 – 2009), ta se zprávou nezabývala. Potom byla předložena vládě následující, úřednické vládě Jana Fischera (2009 – 2010), ta se zprávou také neměla čas vůbec zabývat a předložení Závěrečné zprávy uspělo až u vlády Petra Nečase (2010 – 2013), která se jím historicky jako první vláda ČR zabývat začala. Dle slov senátora Štětiny: *„Ta přijala vládní usnesení, to existuje, ale já ho nemám, já ho jen znám z ústního podání... Vláda uložila ministru vnitra, aby ministerstvo zpracovalo návrh správní žaloby. A ministrem vnitra v té době byl, ten fousatej, bývalej policajt (Jan Kubice) a ministerstvo vnitra ten příkaz nesplnilo. Nesplnilo ho s odvoláním na to, že jimi vybraní experti řekli, že to nejde. Čímž tedy já jsem projevil veřejnou nespokojenost, poněvadž to podezření Senátu nemůžou jaksi prověřovat subalterní úředníci, ale toto podezření horní komory parlamentu by měl prověřit soud. Nehledě k tomu, že zcela zřejmě si ten příslušný odbor ministerstva vnitra, v čele s panem Bačkovským, vybral ty experty takový, který to museli potopit. Kdyby se obrátil na mě, tak já mu dodám několik expertů, kteří by dokázali, že to podezření je relevantní a že se to má k soudu dát. No a vláda, místo toho, aby je vyházela, ty úředníky, protože nesplnili příkaz, tak prostě mlčela a byla potichu. A tím celá ta hra skončila.“* (Štětina, 2014)

³⁴Usnesení k materiálu MV. *Senát PČR* [online]. 2009 [cit. 2014-04-13]. Dostupné z: http://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/webNahled?id_doc=54099&id_var=45906

Jak analýza Ministerstva vnitra, tak analýzy čtyřech zmíněných externích expertů, které ministerstvo na podzim roku 2011 oslovilo, jsou k dispozici na webu MV. Důkladněji se jimi budou zabývat poslední subkapitoly práce.

Dočasné komisi Senátu pro posouzení ústavnosti KSČM, která vznikla 2. 11. 2006, byly plénem Senátu uloženy dva hlavní úkoly. Zkráceně: „1. Prozkoumat, zda Komunistická strana Čech a Moravy řádně dodržuje zákony ve smyslu § 4 Zákona o sdružování v politických stranách a politických hnutích č. 424/1991 Sb. 2. Prozkoumat, zda existence Komunistické strany Čech a Moravy odpovídá Článku 5 Ústavy České republiky.“ Na jejich základě komise vypracovala Závěrečnou zprávu, kterou již známe. Zpráva byla několikrát předložena různým vládám ČR. V prosinci 2009 byl na zasedání komise pozván ministr vnitra Martin Pecina a ministr pro lidská práva Michael Kocáb, kteří byli se Závěrečnou zprávou seznámeni. Na tomto zasedání bylo přijato hromadné usnesení, které doporučuje vládě, aby navrhla NSS pozastavit činnost Komunistické strany Čech a Moravy.

Komise dále nabídla vládě plnou spolupráci při zpracování vládního návrhu na posouzení činnosti KSČM. Martin Pecina, ministr vnitra, nabídku spolupráce přijal a vypracování správní žaloby dostala za úkol advokátní kancelář Mgr. Stanislava Němce, která ji předložila na zasedání komise 18. 5. 2010.

V srpnu téhož roku předal předseda komise Jaromír Štětina vypracovanou správní žalobu na KSČM předsedovi vlády Petru Nečasovi a to prostřednictvím Ing. Lubomíra Poula, vedoucího Úřadu vlády.

Komise předpokládala, že vláda ČR vyslyší doporučení Senátu PČR a nechá podezření Senátu PČR o protiústavnosti KSČM, ve smyslu zákona o politických stranách, prověřit Nejvyšším správním soudem. Úkol, který Senát zadal komisi v roce 2006, byl tímto splněn, proto dne 25. 10. 2010 Dočasná komise Senátu pro posouzení ústavnosti KSČM svou činnost ukončila.³⁵

Následný sled událostí od roku 2010 na MV byl již nastíněn. Došlo k opětovnému prostřídání ministrů, Martina Peciny za Radka Johna a následně Radka Johna za Jana Kubiceho, který si nechal vypracovat svou novou ministerskou analýzu s názvem „*Analýza možnosti pozastavení činnosti Komunistické strany Čech a Moravy.*“

³⁵ Zpráva o činnosti Dočasné komise Senátu pro posouzení ústavnosti KSČM za rok 2010: Zprávy o činnosti. *Senát PČR*[online]. 2010 [cit. 2014-04-13]. Dostupné z: http://www.senat.cz/cinnost/zpravy/vyrzpr2010/kpukscm.php?ke_dni=1.2.2013&O=9

5.2 Analýzy k možnosti pozastavení činnosti KSČM

5.2.1 Závěr ministerské analýzy z července roku 2011

Ministerstvo vnitra ČR obdrželo v roce 2011 z rukou senátora Jaromíra Štětiny správní návrh pozastavení činnosti politické strany KSČM, který byl vypracován zmíněnou advokátní kanceláří Mgr. Stanislava Němce. Jednalo se o aktualizovanou a doplněnou verzi návrhu senátní komise, kterým se již ministerstvo vnitra v minulosti zabývalo. (Analýza MV, 2011: 23) Návrh na pozastavení činnosti politické strany KSČM Ministerstvo vnitra ve své analýze zhodnotilo tak, že by neměl šanci u NSS a dále ESLP uspět.

MV nedoporučilo vládě, aby senátní návrh na pozastavení činnosti KSČM podávala. Dle analýzy návrh vůbec nereflektuje postup zformulovaný NSS při zásahu vůči politické straně v ČR. Názor Ministerstva vnitra je takový, že návrh nemá v této podobě naději na úspěch.

Podmínkou k úspěchu by bylo rozpracovat teze obsažené v programu KSČM, které jsou podle názoru zpracovatelů návrhu v rozporu s ústavním pořádkem, s velkou důkladností se zabývat projevy představitelů KSČM, zda z nich nevyplyne, že se snaží o aktivní naplnění svého programu, poté je dále nutné zabývat se tím, zda je možné protiprávní chování straně přičíst. V neposlední řadě je rozhodujícím faktem bezprostřednost hrozby, jež KSČM v současné době představuje pro naši republiku a odůvodněnost přiměřenosti navrhovaného zásahu. (Analýza MV, 2011: 27).³⁶

V celkovém závěru analýzy ministerstvo podotýká, že je jisté, že z faktického hlediska KSČM ve své současné reálné činnosti navazuje na protiprávní předlistopadovou KSČ. Je to patrné z vyjadřování představitelů KSČM, z jejich výroků hodnotících minulost, naši tržní ekonomiku, atd. Na základě prodělané zkušenosti s komunistickým diktátem neexistují ani velké iluze, jak komunisté, kdykoli dostanou příležitost, naloží s demokracií, demokratickými svobodami, hodnotami a svými oponenty. Potvrzují to fakta z historie.

Na druhé straně součástí hodnot, které Česká republika vyznává, je i to, že demokracie zaručuje svobody a práva všem, i občanům, kteří s ní nesympatizují. Demokratický systém svým zřízením a podstatou aplikuje a respektuje stejná pravidla vůči každému. To ho právě od totality odlišuje.

³⁶ Vláda vzala na vědomí analýzu Ministerstva vnitra týkající se KSČM. *Ministerstvo vnitra České republiky: Zpravodajství*[online]. 2010 [cit. 2014-04-13]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/vlada-vzala-na-vedomi-analyzu-ministerstva-vnitra-tykajici-se-kscm.aspx>

Nezbývá než konstatovat, že z právního hlediska ministerstvo vnitra po prostudování všech dokumentů nashromážděných senátní komisí, správního návrhu na pozastavení KSČM a dalších veřejně přístupných informací došlo k závěru: „že v tuto chvíli nejsou žádné důvody k právním krokům vůči KSČM, a to ani ve formě návrhu na pozastavení činnosti. Program politické strany v kontextu projevů jejích představitelů, příznivců, oficiálních materiálů, webových prezentací a tiskovin neodůvodňuje závěr, že právní kroky vůči KSČM podle zákona o politických stranách hnutích by mohly mít naději na úspěch.“

Případné zhodnocení faktických dopadů podání návrhu žaloby, který by před NSS stejně neuspěl, přesahuje zaměření právní analýzy MV a zůstává spíše otázkou v rovině politologické. (Analýza MV, 2011: 28)

5.2.2 Oslovení externích odborníků MV

Vláda Petra Nečase byla s výsledky analýzy pracovníků Ministerstva vnitra obeznámena a dále uložila ministerstvu zpracovat do listopadu 2011 návrh na pozastavení činnosti KSČM. Ministerstvo proto povolalo na pomoc externí odborníky, čtyři renomované experty, kterými byli advokáti **Michal Mazel** a **Pavel Uhl**, soudní znalec na extremismus **Ivo Svoboda** a politolog **Miroslav Mareš**. Vláda se poté na základě jejich prací rozhodne, zda se obrátí na Nejvyšší správní soud.

Odborníci vypracovali na podzim 2011 expertní posudky, ale ani jeden z nich nedoporučil v současné době a s nedostatečnými podklady k žalobě, které má vláda k dispozici, návrh na pozastavení činnosti KSČM podat.

Vláda měla na svém jednání 23. 11. 2011 k dispozici vzniklé závěry expertních analýz spolu s návrhy dalšího postupu. Kabinet debatu o možném podání správního návrhu na pozastavení činnosti KSČM na měsíc přerušil a uložil odborníkům z Ministerstva spravedlnosti a Ministerstva vnitra, aby v této době vypracovali už konkrétní podobu správní žaloby.³⁷ Z rozhovoru se senátorem J. Štětinou z února letošního roku vyplynulo, že příkaz vlády ČR však ministerstva opakovaně nikdy nespĺnila a ani za to nebyla nijak sankcionována.

³⁷ Expertní posudky týkající se možnosti podání návrhu na pozastavení činnosti KSČM. *Ministerstvo vnitra České republiky: Zpravodajství* [online]. 2011 [cit. 2014-04-13]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/expertni-posudky-tykajici-se-moznosti-podani-navrhu-na-pozastaveni-cinnosti-kscm.aspx>

5.2.3 Shrnutí a závěr posudku advokáta Michala Mazla

Posudek vypracoval Mgr. et Mgr. Michal Mazel, v Praze 29. 9. 2011, (28 stran)

Michal Mazel zpracoval v září 2011 pro Odbor bezpečnostní politiky MV (OBP) analýzu, ve které vyjádřil své stanovisko k předloženým materiálům týkajícím se Návrhu na pozastavení činnosti KSČM. Svou práci rozdělil na dva celky. V první části se zabýval:

- a) Materiály vypracovanými senátní komisí
- b) Materiály předloženými MV senátorem Štětinou
- c) Materiálem vypracovaným OBP MV

Tyto dokumenty stručně popisuje a hodnotí z pohledu využitelnosti při případném vládním návrhu pozastavení činnosti KSČM. V druhé části pak formuluje svá doporučení jako advokáta k dalšímu postupu vlády ČR.

a) Materiálem vypracovaným senátní komisí je již několikrát zmiňovaná Závěrečná zpráva Dočasné komise pro posouzení ústavnosti KSČM, která definovala 21 témat týkajících se možné protiústavnosti KSČM. Autor se v analýze ke každému zpracovanému tématu zvlášť stručně vyjadřuje a pak vypracované materiály, které zahrnují mnoho set stran textu, hodnotí jako nepříliš utříděné, „s ne vždy zdařilým lišením podstatného od balastního. Materiál je výsledkem práce tělesa politického, nikoli primárně odborného, což se na práci s daty i na použité argumentaci zejména ve vztahu k platnému právu odráží.“ (Mazel, 2011: 9) Dále využitelnost materiálů snižuje určitý časový odstup mezi dokončením zprávy (2008) a současností (2011).

Z indicií pokládá advokát Mazel za relevantní ty, ve kterých se tvrdí například, že část organizací KSČM a část představitelů KSČM se hlásí k politickému násilí, k totalitnímu vládnutí v KLDR, k autoritativním režimům Běloruska a Kuby, dále KSČM podporuje činnost KSM, strana pozitivně hodnotí okupaci ČSR vojsky Varšavské smlouvy, také se hlásí k bolševické revoluci v Rusku a k převratu v Československu v únoru roku 1948, strana se též odmítla zapojit plnohodnotným způsobem do činnosti SEL (Strana evropské levice), jelikož to bylo podmíněno odsouzením a odmítnutím stalinistických praktik, a jiné indicie.

Znepokojivé však je, že z materiálu dále poměrně jasně vyplývá, že jakákoli oznámení či podněty nebo i zahájená trestní řízení týkající se propagace komunistických symbolů a zlehčování nehumánního protiprávního jednání komunistického režimu skončila odmítnutím soudů jakkoli takové jednání postihnout. V této souvislosti je

nutné uvést, že pokud po celou dobu dvou desetiletí od roku 1989 bylo vše, co souviselo s propagací komunistického režimu v Československu a marxismem leninismem tolerováno, razantní postup podání návrhu na pozastavení činnosti KSČM po zmíněných letech tolerance nebude vykazovat přílišnou návaznost s dosavadní praxí v ČR.

„Neexistence jakéhokoli dosavadního postihu konkrétních osob za jakékoli protiprávní jednání v souvislosti s činností KSČM je do určité míry limitujícím faktorem a při dalších úvahách o postupu vůči straně jako celku je se třeba s ní vypořádat. Na druhou stranu ani z judikatury ESLP, ani z judikatury NSS nevyplývá, že by předchozí trestní postih jednotlivců musel postupu vůči straně jako takové předcházet vždy.“
(Mazel, 2011: 11)

Na konci nastíněné části autor analýzy doporučuje vládě, pokud se domnívá, že hrozí aktuální ohrožení stability státu, pak by měla vyčlenit odpovídající kapacitu na důkladné odborné prověření a posouzení všech soudobých projevů největší komunistické strany. Příslušné kvalifikované úřady jako MV ve spolupráci s ÚSTR, MZV, ÚZSI, BIS³⁸ spolupracující s nejlepšími odborníky v oboru politologie, historie a právo by měly vypracovat opravdu reprezentativní, aktuální, dobře strukturované podklady, které budou logicky odpovídat na všechny podstatné otázky případné protiústavnosti KSČM. Řada odborníků již oslovena byla, proto pro stát nebude dozajista problém vyžádat si aktuální a doplněná stanoviska.

Autor podotýká, že výzkumu komunistického hnutí v ČR se v minulosti již věnovalo či věnuje několik odborných pracovišť, např. Fakulta sociálních věd Karlovy univerzity (*Michal Kubát*), Masarykova univerzita v Brně (*Petr Fiala, Miroslav Mareš, Jan Holzer, Pavel Pšeja*), Ústav pro soudobé dějiny (*Michal Kopeček*), Sociologický ústav AV ČR (*David Kunštát*) a další.

b) Materiály předložené MV senátorem Štětinou a návrh správní žaloby hodnotí autor tak, že je to nepochybně jeden z podkladů pro další navazující práci odborné exekutivy. Ale jako takový by samotný před NSS a ESLP neobstál. Případná žaloba musí prokázat především reálné nebezpečí a ohrožení demokracie namířené do budoucnosti.

c) Materiál vypracovaný OBP MV uvádí v možnosti podání správní žaloby na pozastavení činnosti KSČM nejpesimističtější závěry. MV se domnívá, že uspět

³⁸ ÚSTR – Ústav pro studium totalitních režimů, MZV – Ministerstvo zahraničních věcí, ÚZSI - Úřad pro zahraniční styky a informace, BIS – Bezpečnostní informační služba

s žalobou a současnými nashromážděnými důkazy je v celku nemožné. Ministerští zpracovatelé „*Aktivity KSČM nepokládají za protizákonné, případné protizákonné excesy jednotlivých osob nepokládají za přičitatelné KSČM, aktivity KSČM nehodnotí jako bezprostředně ohrožující veřejný pořádek a ústavní zřízení a případný zákrok v podobě pozastavení KSČM by tak podle nich nebyl přiměřený existující hrozbě.*“ (Mazel, 2011: 16)

Autor se s mnoha závěry materiálu OBP neztotožňuje a nesouhlasí. Například se závěrem, že „*Spojování činnosti KSČM s jednáním KSČ v minulosti je tak pro hodnocení činnosti právně irelevantní, stejně tak jako skutečnost, že část její členské základny tvoří předlistopadoví členové KSČ.*“ (Mazel, 2011: 17), jelikož KSČM je územní organizací KSČ. Ustavující sjezd KSČM byl 31. 3. 1990. Byla vytvořena federace KSČM a KSS, kdy obě strany patřily pod KSČS, (bývalou KSČ), která pak změnila svůj název na Federaci Komunistické strany Čech a Moravy a Strany demokratické levice. Federace zanikla v dubnu 1992 a veškerý majetek přešel na KSČM, jako právního nástupce. Přičemž kdo byl členem KSČ, se stal automaticky členem KSČM, bez jakéhokoli přestupu.

Dále autor poukazuje: „*Dle ministerské analýzy judikatura ESLP v zásadě nespatřuje v samotné existenci komunistických stran, v komunistických symbolech a v komunistické rétorice žádné fatální nebezpečí.*“ (Mazel, 2011: 18) Toto hodnocení judikatury ESLP pokládá advokát Mazel za unáhlené a nepřesné. Z různých rozhodnutí ESLP nelze nikde vyčíst, že by komunistická totalita byla v něčem lepší, než další typy totalit v historii.

OBP MV dále píše ve svých materiálech: „*Vyjádření poslanců strany nebo představitelů KSM či SMKČ na stranou zorganizovaném mítinku nejsou podle autorů analýzy straně přičitatelná.*“ (Mazel, 2011: 20) S těmito závěry autor opět nesouhlasí, jsou v jasném rozporu s rozsudky ESLP z různých soudních řízení. Také naprosto neodpovídají závěrům NSS z rozhodnutí, kterým rozpustil Dělnickou stranu.

Autor například dále nesouhlasí s tím, že podle autorů ministerské analýzy se v oficiálním ideologickém směřování komunistické strany nedá spatřovat nic, co by mohlo způsobovat otázky o možném rozporu činnosti demokratické strany v demokratickém právním řádu, jakým ČR je. Překvapivý názor OBP MV vedoucí opět k nesouhlasu autora je: „*Ve vztahu k úvahám o správním postupu vůči KSČM nelze podle ministerské analýzy nijak odkazovat na zákon o protiprávnosti komunistického odboje.*“ (Mazel, 2011: 22) Zákon je součástí právního řádu, byl testován i testem

ústavnosti, kde prošel a pak je s ním tedy třeba pracovat. A pro poslední tvrzení OBP MV, které si zde uvedeme, existuje podle autora analýzy zatím málo informací. Odbor ve svém materiálu píše: „*Není dána bezprostřednost hrozby ze strany KSČM a případné pozastavení její činnosti by bylo nepřiměřeným zákrokem do ústavou chráněných práv.*“ (Mazel, 2011: 22) Přitom správnost či nesprávnost tohoto tvrzení je ve vztahu k budoucímu postupu s KSČM zásadní.

V druhé části své analýzy formuluje M. Mazel závěrečná doporučení vztahující se hlavně k budoucímu postupu vlády a MV. Podotýká, přestože obavy z KSČM nevycházejí z nějakého přesně popsání stranického programu odebrání ústavních práv ostatním, KSČ před rokem 1948 také nedeklarovala, co hodlá udělat s ostatními stranami.

Historická zkušenost naší země proto vede k logickému požadavku, aby se analýza současného konání KSČM odvíjela jak z důkladného prostudování veřejných zdrojů (nejen webových stránek strany a oficiálního stranického deníku, ale i veřejně dostupných regionálních prezentací), tak i z podkladů bezpečnostních složek státu. Vláda (a následně i veřejnost) by měla od bezpečnostních složek státu dostat jasné odpovědi nejméně na následující otázky:

- Existují důkazy, že funkcionáři KSČM provokují a nabádají k sociálnímu napětí, podněcují k násilnostem a státnímu převratu? Používají argumenty pro potřebu nastolení diktatury (proletariátu)? Glorifikují historické i současné osobnosti, které realizovali/jí nehumánní nedemokratické režimy?
- V jakých oblastech a jaká je přesně spolupráce funkcionářů KSČM s komunistickými režimy ve Vietnamu, Kubě, Číně, Severní Koreji a Laosu?
- Sledují bezpečnostní složky informace o tom, jestli se představitelé KSČM na celostátní, krajské i okresní úrovni, nebo kandidáti do voleb, dopouštějí či dopustili trestné činnosti?
- Probíhá v současnosti jakékoliv trestní řízení vůči představitelům KSČM?
- Sleduje BIS jakékoli informace, že by představitelé KSČM vyvíjeli činnosti, o nichž BIS zabezpečuje dle zákona informace? (*př. že by byli spojeni s činnostmi nebo záměry namířenými proti demokratickému principu, územní celistvosti a svrchovanosti republiky, že by byli jakkoli napojeni na zpravodajské služby cizí moci, měli napojení na činnosti ohrožující služební a státní tajemství, nebo*

činnosti, jejichž důsledky ohrožují bezpečnost či ekonomické zájmy republiky nebo že by KSČM měla jakoukoli vazbu týkající se organizovaného zločinu, potažmo terorismu?).

- Představuje nějaká z veřejných či skrytých aktivit KSČM a jí podporovaných organizací lokální či celostátní riziko zvýšeného sociálního napětí a nenávisti, které vyžaduje zákroky ze strany bezpečnostních složek ČR

Autor na konci své analýzy doporučuje, aby MV pokračovalo v analýze postojů a činnosti KSČM. Dále doporučuje přizvat kvalifikované odborníky z výše zmíněných institucí a domnívá se, že hlavním předpokladem pro úspěšnou vládní žalobu je, že bezpečnostní složky státu budou tématu věnovat adekvátní pozornost jako vláda sama. Po důkladném rozboru všech odborných aspektů vláda pak v politické rovině uváží, jaké mohou být očekávatelné politické důsledky (domácí i zahraničně politické) navrhovaného právního postupu.

5.2.4 Shrnutí a závěr posudku advokáta Pavla Uhla

Posudek vypracoval advokát Pavel Uhl, v Praze 13. 9. 2011, (41 stran)

Do posudku Pavla Uhla jsme již nahlédli ve čtvrté kapitole této práce *Formální procedury zákazu politické strany v České republice* a to hlavně v subkapitolách 4.4.2. *Rozpuštění Dělnické strany (DS) a možná procesní souvislost s KSČM*, 4.5. *Otázka prahu pozastavitelnosti a rozpustitelnost* a dále byla v práci použita a citována přehledá tabulka v subkapitole 4.6. *Rozdíly mezi situací v případě rozpuštění Dělnické strany a situací Komunistické strany Čech a Moravy*, kterou advokát pro účely této analýzy zpracoval.

Pavel Uhl zpracoval svou analýzu ve věci „*možností a právních souvislostí případného návrhu podaného vládou na pozastavení činnosti Komunistické strany Čech a Moravy.*“ Ve své práci a) stručně hodnotí vnitřní analýzy odboru bezpečnostní politiky, b) hodnotí další podklady nashromážděné odborem a c) sám obecně hodnotí kontext možnosti právního návrhu proti KSČM.

Analýza advokáta Pavla Uhla je nejrozsáhlejší a velmi podrobně se zabývá a popisuje judikaturu českých soudů, NSS, ÚS a rámec mezinárodního práva, tedy ESLP v otázce pozastavování politických stran. V práci je uveden nespočet případů již vynesených rozsudků různých instancí na různých úrovních, končící poslední odvolací instancí a tou je ESLP. Také je zde dopodrobna popsána procedurální povaha případů,

procesní strategie a procesní kultura NSS. S tím souvisí, jak už víme, také nastínění jediného úspěšného případu rozpuštění politické strany v ČR DS2 - rozpuštění Dělnické strany.

V první části práce a) advokát chválí práci úředníků MV a ministerské analýzy. Je systematická, věcná a obsahuje pouze relevantní informace. Systémový a pragmatický přístup se schopností abstrakce je největší klad analýzy. Vytýká jí pouze drobné nedostatky, ale závěr analýzy považuje za správný.

b) Další podklady od OBP, komise Senátu a od senátora J. Štětiny hodnotí tak, že se mnoho materiálů opakuje, nejsou smysluplně strukturovány a postrádají ucelenost ve smyslu tvrzení → důkazy → právní hodnocení. Dále práce senátní komise vzbuzuje pochyby, zda byla vedena nestranně a bez ohledu na cíl, i když psychologický motiv je pochopitelný.

c) V závěru své analýzy pak advokát shrnuje: *„Současné právo a jeho výklad neumožňují omezovat činnost politické strany z jiných důvodů než z důvodů vztahujících se k ohrožení demokratického systému a práv a svobod občanů v budoucnu.“* Soud dále nad skutky týkající se minulosti nemá v tomto nástroji práva své místo. Demokracie nebo práva a svobody občanů musí být ohroženy bezprostředně a akutně. Zásah proti politické straně musí být reakcí na jasně vymezenou sociální potřebu společnosti, musí být včasný a přiměřený účelu. Nelze zásah do činnosti politické strany ospravedlnit pouze ideovou marxistickou orientací či označením „komunistická“. Jen verbalizované protiprávní koncepty nejsou důvodem pro zásah do činnosti strany, nezbytná je i další činnost mající praktický charakter (jako dlouhotrvající násilné demonstrace, organizování paramilitantních jednotek, přebírání funkcí orgánů státu aj.). Není možné prosadit koncept řešení proti vůli a praxi tří soudů – NSS, ÚS a ESLP. Dále musíme brát v úvahu, že vláda má zvláštní odpovědnost při podávání návrhů a že všechna zmíněná pravidla jsou prakticky nezměnitelná.

Advokát se tímto ve své analýze snažil upozornit na všechna rizika a aspekty případného postupu proti KSČM a sdílí stejný názor jako již vypracovaná ministerská analýza, že případná správní žaloba by neměla šanci na úspěch.

5.2.5 Shrnutí a závěr posudku politologa Miroslava Mareše

Posudek vypracoval Doc. JUDr. PhDr. Miroslav Mareš, PhD., v Brně 29. 9. 2011, (20 stran)

Materiál M. Mareše se zaměřuje na tři hlavní okruhy problémů:

- a) Podpora terorismu v materiálech z prostředí KSČM
- b) Nezřeknutí se násilí v materiálech z prostředí KSČM a zde propagovaných skupin
- c) Existence extremistického členstva KSČM

Ke všem třem okruhům zaujímá autor analýzy své stanovisko, které podkládá nashromážděnými důkazy a informacemi. K bodu a) se vyjadřuje tak, že v materiálech KSČM se můžeme přímo i nepřímo shledat s otevřenou podporou terorismu (*např. v článku Severočeské pravdy KSČM vyjadřuje podporu RAF – frakci rudé armády, dále KSČM podporuje a propaguje komunismus v Číně, na Kubě, vyjadřuje sounáležitost s PFLP – Lidová fronta pro osvobození Palestiny, s Komunistickou stranou Filipín, s KS Kolumbie, s KS Indie, přitom zmíněné organizace a strany jsou na teroristickém seznamu EU, hodně příspěvků je šířeno v komunistických Haló novinách, kde je KSČM částečným vlastníkem*).

K bodu b) *Nezřeknutí se násilí v materiálech z prostředí KSČM a zde propagovaných skupin* politolog Mareš opět uvádí materiály a zaujímá stanovisko takové, že v prostředí KSČM je otevřeně hlášáno antikapitalistické násilí a násilí ve prospěch cílů komunistické strany, což je porušením článku 5 Ústavy ČR (*např. text Václava Exnera: Soudobé úvahy o cestách k socialismu, mluví o užívání politického násilí v budoucím socialistickém režimu, v Haló novinách dále publikovala na toto téma své články organizace Revo – Skupina revoluční mládeže, KSČM také vyjadřuje podporu revoluci v globálním rámci, ozbrojeným ultralevicovým skupinám zemí třetího světa, ...*).

K poslednímu bodu c) *Existence extremistického členstva KSČM* se autor analýzy vyjadřuje tak, že ve straně existuje vlivný stalinistický proud, který je prokazatelný a radikální a z pohledu teorie extremismu je extremistickým. Tito členové strany se pohybují v prostředí ultralevice (*autor zmiňuje př. Stanislava Holubce*).

Přes všechny právě vyjmenované problémy autor analýzy poukazuje na to, že působení KSČM není uvedeno od roku 1995 (*minimálně do roku 2011*) v žádné zprávě o extremismu. KSČM není uvedena jako extremistická organizace nikde ve zprávách

MV ČR. Možná je KSČM uvedena v tajných zprávách BIS, ale ta se na analýzách nepodílela.

S ohledem na požadavek MV vypracovat návrh na pozastavení činnosti KSČM k žalobě u NSS z materiálu vyplývá takováto možná podoba správního návrhu:

„Činnost Komunistické strany Čech a Moravy (KSČM) se pozastavuje s ohledem na následující skutečnosti:

- V materiálech přičitatelných KSČM je obsažena podpora a propagace terorismu, čímž tato strana porušuje § 4, písm. d) zákona č. 424/1991 Sb.;

- KSČM toleruje v jí přičitatelných materiálech názory či organizace, které neodmítají násilí, čímž tato strana porušuje § 4, písm. a) zákona č. 424/1991 Sb. a článek 5 Ústavy ČR;

- S ohledem na současnou podobu členské základny a aktuální společensko-politický vývoj, představují uvedené skutečnosti bezprostřední hrozbu pro demokratický ústavní pořádek ČR.

Pozastavení činnosti potrvá do doby, než budou odstraněny důvody pozastavení činnosti a odpovědnými orgány strany bude efektivně zamezeno obnovení výše uvedených jevů a procesů.“ (Mareš, 2011: 17)

Ale uvedený návrh je třeba doplnit o zjištění a důkazy vyplývající z podnětu Senátu a dalších podkladů. M. Mareš podotýká, že přestože při přípravě materiálu byla vyvinuta snaha o nalezení maxima relevantních důkazů a argumentů, zdůrazňuje, že současná česká a poté evropská judikatura nedává uvedenému návrhu velkou šanci. Z toho důvodu doporučuje na základě nashromážděných podkladů zahájit sledování extremistických jevů a rizikových procesů v KSČM, příslušným způsobem je analyzovat a poté využívat pro různé typy soudních řízení. Až v případě nashromáždění více relevantních důkazů podat návrh na pozastavení činnosti KSČM.

5.2.6 Shrnutí a závěr znaleckého posudku Iva Svobody

Posudek vypracoval JUDr. PhDr. Ivo Svoboda, Ph.D., v Brně 3. 10. 2011, (33 stran, přičemž s. 3 -21 jsou vynechány, jsou to kopie signifikantních částí zadavatele)

Znalecký posudek vypracoval znalec pro obor kriminalistika, se specializací společenská závadnost textů a zástupné symboly a pro obor sociální vědy, se specializací politologie, extremismus a terorismus. Znalec byl požádán o zpracování znaleckého posudku, který by zodpověděl otázky:

„1. Lze v oficiálních dokumentech, publikovaných textech, slovních projevech představitelů nebo užívaných symbolech KSČM identifikovat podporu či propagaci xenofobie, rasismu nebo antisemitismu?

2. Lze v projevech KSČM identifikovat projevy sympatií k zločinné činnosti KSČ, popřípadě dochází v projevech KSČM k popírání zločinů komunismu?

3. Lze některé projevy představitelů KSČM charakterizovat jako extremistické?

4. Další relevantní zjištění znalce.“ (Svoboda, 2011: 2)

Znalec nejprve na několika stranách popisuje použitou metodologii, respektive metody zkoumání uvedených problémů, dále se vyjadřuje k předešlému zkoumání materie a nashromážděných dat MV a senátní komisí. Předmětem znaleckého posudku je hlavně obrazové, slovní a symbolické vyjádření postoje KSČM. Je nutné identifikovat jednotlivé texty, nápisy a symboly, jak jednotlivě, tak ve vzájemných společenských souvislostech.

V posudku znalec konstatuje, že v ČR působí několik organizací, jež se otevřeně ke komunismu hlásí a používají též komunistickou symboliku. Jedná se jak o registrované politické strany, tak občanská sdružení i o neregistrovaná uskupení na lokální úrovni. Některé byly v průběhu let už soudně zkoumány, př. KSM, nebo spontánně zanikly. Kromě KSČM žádná z nich nebyla však masově podporována a ani neměla z pohledu volebních výsledků větší význam.

Nejvíce se Ivo Svoboda dále zabývá znakem KSM, znakem KSČ, symbolikou komunismu, tedy rudou pěticípou hvězdou a zkříženým srpem a kladivem. Současná KSČM, na rozdíl od KSČ, však na svých oficiálních webových stránkách (www.kscm.cz) v záložce loga, ani na jiném dostupném místě běžnému občanovi, tyto symboly neprezentuje. Znakem a logem KSČM jsou dvě červené třešně se zeleným lístkem. Ty mají původ ve francouzském povstání lidových vrstev proti měšťácké vládě v Paříži, po kterém vznikla i píseň Čas třešní. Symbolickou písní komunismu je Internacionála odkazující na Pařížskou komunu z roku 1871. Roku 1888 byla zhudebněna, posléze přeložena do všech světových jazyků. Je stále hymnou mezinárodního dělnického hnutí a jedním z nejvýznamnějších symbolů levice vůbec.

Dogmatictí komunisté v ČR i ve světě často oslavují různé představitele komunistických stran a totalitních komunistických režimů, za jejichž vlády byly páčány komunistické zločiny, případně osoby, které ve svých dílech hlásají potřebu revoluce a teroru. Jedná se hlavně o oslavu Vladimíra Iljiče Lenina (1870 – 1924) a Josefa Vissarionoviče Stalina (1878 – 1953), v českém prostředí pak o Klementa

Gottwalda (1896 – 1953). Představitelů komunistických diktatur je samozřejmě mnoho. V ČR je pro dogmatické komunisty typická i oslava převzetí moci v Rusku komunisty dne 7. listopadu 1917 u nás známé jako Velká říjnová socialistická revoluce, dále převzetí moci v Československu dne 25. února 1948, komunisty oslavované jako Vítězný únor, schvalování vpádu vojsk Varšavského smlouvy do Československa v srpnu 1968, ... a v podstatě odmítání jakéhokoliv pozitivního přínosu Sametové revoluce. Rovněž jsou vyzdvihovány soudobé komunistické režimy (Kuba, KLDR, Čína, Vietnam), které porušují základní lidská práva.

Znalec upřesňuje, že odkaz ze strany KSČM na zmíněné osoby a jejich činnost je nutno konkretizovat, individualizovat a hodnotit. Jestli se jedná o glorifikaci zločinných činností osob, které lze tímto způsobem označit, nelze říci jednoznačně.

Dále i přes odstup více než dvou desítek let od roku 1989 zastává velká část české společnosti názor, že nebyli potrestáni mnozí prominenti a představitelé minulého režimu, kteří se dopustili, hlavně v padesátých letech, vážných zločinů. Za této vzniklé situace je velmi obtížné identifikovat závadový diskurs, př. glorifikaci zločinů komunismu, prakticky u jakékoli současné politické strany, jelikož absentuje jasně vyjádřená činnost, resp. jasně individualizovaná aktivita a utváření zločinného režimu. Pak následuje logický závěr, že pouhé užití slova „komunistický“, či „komunismus“ nemůžeme považovat za nositele závadového diskursu, jelikož k vážnému vědeckému zkoumání potřebujeme explicitně a jasně vyjádřenou srovnávací materii. Absentuje možnost potvrzení nebo vyvrácení srovnávané materie jako přesně vymezené aktivity konkrétní politické strany, nebo konkrétních osob.

V závěru znaleckého posudku odpovídá znalec na tři nastolené otázky: 1. *Lze v oficiálních dokumentech, publikovaných textech, slovních projevech představitelů nebo užívaných symbolech KSČM identifikovat podporu či propagaci xenofobie, rasismu nebo antisemitismu?* Svoboda neidentifikoval v oficiálních dokumentech, textech, projevech, symbolech KSČM propagaci xenofobie, rasismu, antisemitismu.

2. *Lze v projevech KSČM identifikovat projevy sympatií k zločinné činnosti KSČ, popřípadě dochází v projevech KSČM k popírání zločinů komunismu?* V prezentování a působení KSČM nebyly zaznamenány explicitní projevy sympatií ke zločinné KSČ. Nebyly též zaznamenány tendence ke zřetelnému popírání zločinů komunismu, či jejich glorifikace.

3. *Lze některé projevy představitelů KSČM charakterizovat jako extremistické?* Znalec zjistil, že projevy politiků KSČM jsou výrazně levicové, radikální, ale nikoli extremistické.

4. *Další relevantní zjištění znalce:* Znalec konstatuje, že většina společnosti nevnímá hrozbu komunismu jako aktuální a zcela reálnou či vážnou. Dodává, že zločiny KSČ, resp. historického komunismu byly realizovatelné v Evropě po II. sv. válce za tehdejší politické situace a tehdejšího geopolitického uspořádání. Dnes, kdy bezpečnostní a geopolitické uspořádání v Evropě je odlišné, neumožňuje nastolení komunistického systému v takové podobě, jakou známe z doby před rokem 1989.

Na úplný závěr znalec konstatuje, že otázka určení ústavnosti, či neústavnosti činnosti KSČM je otázkou právní a nepřísluší se mu k ní vyjadřovat.

5.3 Současné dění ve věci prozkoumání ústavnosti KSČM

Dle nastíněných analýz a následných analýz je patrné, že se názory různých státních institucí, orgánů, expertů a jednotlivců dost liší. Již zaniklá Dočasná senátní komise pro posouzení ústavnosti KSČM v čele se senátorem Jaromírem Štětinou má za to, že ze strany KSČM existují stálé indicie k soustavnému porušování Ústavy ČR a proto senátor J. Štětina trvá na tom, že by tuto skutečnost měl prověřit Nejvyšší správní soud. Komise dokonce jako jediná nechala zpracovat již v roce 2010 existující správní žalobu.

Ministerstvo vnitra, které dostalo od vlády za úkol se věcí podrobně zabývat a zpracovat ještě s Ministerstvem pro lidská práva správní žalobu, vypracovalo analýzu svou: *Analýza možnosti pozastavení činnosti Komunistické strany Čech a Moravy*, v níž došlo k názoru, že v současné době neexistují žádné důvody k právním krokům vůči komunistické straně, a to ani ve formě správního návrhu na pozastavení činnosti. Program strany a projevy jejích představitelů, oficiálních materiálů, příznivců, webových prezentací a tiskovin nejsou důvodem právních kroků vůči KSČM dle zákona o politických stranách a hnutích. Nemohly by tak mít naději na úspěch.

Vláda Petra Nečase, která měla k dispozici jak Závěrečnou zprávu senátní komise z roku 2008, doplněnou o další materiály, tak ministerskou analýzu z roku 2011, zadala Ministerstvu vnitra, aby zpracovalo návrh na pozastavení činnosti KSČM a pozvalo si k jeho vypracování experty z relevantních oborů. Zmínění čtyři experti vypracovali každý pro MV svou analýzu, v níž hodnotili předešlou práci komise i

ministerstva a pak vyslovili stanoviska svá, která jsou shrnuta v předešlých subkapitolách. Jak bylo shrnuto v analýzách, ani jeden se přímo nevyslovil pro podání vládního návrhu. Advokát Pavel Uhl rozhodně žalobu nedoporučuje a ministerskou analýzu chválí. Advokát Michal Mazel v mnoha bodech s ministerskou analýzou nesouhlasí a poukazuje na neodůvodněná, či přímo chybná tvrzení MV, dále poukázal na nespolupráci MV s dalšími úřady a institucemi státu a neexistenci předešlých postihů projevů členů KSČM, tím pádem doporučuje MV a vládě, aby přizvalo kvalifikované odborníky a bezpečnostní složky státu začaly případu věnovat také adekvátní pozornost. Žalobu tedy zatím též nedoporučuje podávat, ale z jiného důvodu než advokát Pavel Uhl. Politolog Miroslav Mareš jako jediný z expertů zpracoval případný správní návrh žaloby, ale ten je třeba ještě doplnit o další důkazy. Obává se však, že u české i evropské judikatury nemá návrh valnou šanci. A poslední z expertů, soudní znalec Ivo Svoboda, konstatuje, že současná společnost nevnímá hrozbu komunismu jako aktuální a otázka určení ústavnosti, či neústavnosti činnosti KSČM mu nepřísluší.

Toto jsou tedy dohromady závěry všech mnou prozkoumaných institucí a jednotlivců, kteří se na pokusu podání správní žaloby proti KSČM podíleli.

Na otázku, co se děje od roku 2011, zveřejnění ministerských analýz a doporučení externích odborníků odpověděl Jaromír Štětina takto: *„No tak toto se nepovedlo, ale já se stále domnívám, že ten článek Ústavy č. 5 je neustále porušován, o čemž přicházejí stále nové a nové důkazy, adorace násilí od vysokých představitelů KSČM, jako je třeba paní Semelová, tu je neustále. Každopádně usnesení Senátu z října roku 2008 stále platí, to nikdo nezrušil, poněvadž stále platí i Senát, že. Senát je permanentní orgán a já chci v dohledné době oslovit pana prezidenta. Minule jsme pana prezidenta neoslovovali, poněvadž já jsem věděl, že pan prezident Klaus na to bude reagovat prostě zcela negativně a já to nyní pošlu panu prezidentu Zemanovi, i když vím, že na to bude reagovat ještě negativněji, a nové vládě, i když vím, že na to bude reagovat také negativně. Je to neustále potřeba připomínat i v případě, že to žádný úspěch mít nebude. To je teď jediné, co se dá s komunisty dělat při tomhle tom rozložení politických sil. Stále poukazovat na to, že je s nimi něco v nepořádku.*

Oni chtějí prostě, aby byli plně legitimizováni, legalizováni jsou, ale aby byli legitimizováni v tom, že jsou normální demokratická strana. O to se neustále snaží a to je potřeba jim neustále nabourávat. Až do doby, kdy bude politické rozložení sil v této zemi takové, že se před ten soud dostanou.“ (Štětina, 2014)

Závěr

Původně jsem se ve své práci chtěla zabývat politickou debatou a fenoménem zákazu komunistické strany v České republice od doby samotného vzniku naší republiky, potažmo už od Sametové revoluce. Ale podle dále nashromážděných informací a prostudování mnoha materiálů jsem od tohoto konceptu upustila z důvodu značné rozsáhlosti tematiky. Nabízely se dvě možnosti, buď jít po povrchu a pokusit se zmapovat dvacetí tří letou historii působení KSČM a též historii činností a snah jejích oponentů, občanů ČR, kteří se domnívají, že tato strana je protiprávní, nebo si vybrat pouze jeden časový úsek v této oblasti a ten prostudovat do hloubky.

Po důkladné úvaze jsem zvolila možnost druhou, jelikož jsem dala přednost vcelku aktuálním analýzám MV a možnosti popsání snah Dočasné senátní komise pro posouzení ústavnosti KSČM v čele se senátorem Jaromírem Štětinou. Práce odvedená komisí je velmi rozsáhlá, stejně jako následné analýzy externích odborníků MV.

Rozporuplné závěry Senátní komise, analýzy MV a oslovených expertů jsou podle mého názoru jen podpůrným důkazem rozpolcenosti českého veřejného mínění i mínění státních orgánů o protiústavnosti KSČM. Jak už bylo naznačeno, debata o pozastavení činnosti KSČM má tendenci často spadat do roviny emocionální, morální a hodnotové. Těchto rovin se musíme, alespoň v debatě právní, vyvarovat. Morální soudy bez relevantních důkazů nejsou právně uchopitelné. Musí být brán zřetel na současný výklad českého práva, potažmo práva evropského.

Podle většiny názorů expertů v právním rámci České republiky soudní návrh na pozastavení činnosti KSČM nemá v současné době šanci na úspěch. Zde si neodpustím poznámku senátora J. Štětiny, že nevíme, podle jakého klíče byli experti Odborem bezpečnostní politiky MV vybráni. Je možné se domnívat, že nebyli vybráni zcela objektivně. Ale to je jen spekulace hodna dalšího prozkoumání.

Zajímavým zjištěním je, že KSČM není pokračovatelkou zločinné předlistopadové KSČ, ale vždy byla a je přímou územní organizací KSČ, kterou je formálně až do současnosti i když KSČ již zanikla (viz příloha č. 1).

Na závěr nemohu vynechat stanovisko prvního českého prezidenta Václava Havla, kterému jsem se s lítostí neměla možnost ve své práci věnovat. Bezprostřední dění po Sametové revoluci, rozložení politických sil v zimě roku 1989 a roce 1990, popsání rozpadu KSČ a „překabátění“ části komunistů by vystačilo na další samostatnou bakalářskou práci.

Má úvodní otázka pro senátora J. Štětina v našem rozhovoru v únoru 2014 zněla: „Z jakého důvodu se Vy osobně domníváte, že nebyla komunistická strana zakázána bezprostředně po revoluci v roce 1989? Když by k tomu byla společenská nálada. Ale vím, že se dělo hodně věcí najednou...“ A on mi rozsáhle odpověděl: „Já jsem občas mluvil s panem prezidentem Havlem v době, když byl prezidentem i v době, kdy už prezidentem nebyl. A on mi jednou řekl, na takovém sezení s přáteli, které dělal, když jsem se ho tam zeptal právě na tu věc, já jsem mu říkal: „Pane prezidente proč tenkrát, když jste měl takovou obrovskou autoritu, proč jste nenapomohl tomu, aby byli komunisté postaveni mimo zákon?“ A on mi na to řekl, pamatují si to přesně, asi jste to už někde četla, předpokládám, a pan prezident, respektive exprezident Havel, mi řekl: „MY SME SI TENKRÁT MYSLELI, ŽE ONI SE REFORMUJÍ. A ONI TO NEUDELALI. A existují-li validní právní důvody k tomu, aby byli postaveni před soud, nechť se tak stane.“ V podstatě mi pan prezident Havel přiznal, že to byla chyba od něho. Ale on byl už dost nemocný v té době a už neměl asi sílu k tomu, aby to přiznal úplně veřejně. Ale vím, že to prostě cítil, že to byla ta chyba, která se stala. To se nemuselo udělat hnedka, když nastoupil do funkce, poněvadž v tom devadesátém roce tady ještě byly v podstatě ozbrojené lidové milice, byla tady ještě sovětská armáda. Ale ten pokus byl promarněn v roce 1993, když byl přijímán zákon 198/93 o protiprávnosti komunistického režimu a tam bylo několik poslanců v té době, z nichž jeden byl tehdejší poslanec pan Hofhanzl, který při projednávání toho zákona dal pozměňovací návrh ve smyslu: ...a proto se Komunistická strana Čech a Moravy zakazuje. A to byl takový poslední pokus v té době. Byl samozřejmě přehlasován, pan poslanec Hofhanzl.“ (Štětina, 2014)

V současné době doporučuji oslovení experti i senátor Jaromír Štětina důkladně monitorovat činnost největší komunistické strany v zemi, sbírat podpůrné materiály a důkazy o případné protiprávní a extremistické činnosti, a pokud bude nashromážděno za pomoci všech státních a vědeckých institucí dostatek materiálu, který prokáže **aktuální** ohrožení demokracie v České republice stranou KSČM, zpracovat správní žalobu a podat ji k soudu. Méně objektivním faktem zůstává, že žalobu může podat k NSS pouze Vláda ČR nebo prezident. Velmi záleží tedy i na aktuálním rozložení politických sil v zemi.

Seznam příloh

Příloha č. 1 Oznámení pro evidenci Komunistické strany Čech a Moravy

Příloha č. 2 Opis osvědčení registrace KSČM z roku 1990 a 2003

Příloha č. 3 Úvodní část Stanov KSČM

Příloha č. 4 Prohlášení k občanům ČSSR (20. 12. 1989) od delegátů mimořádného sjezdu KSČ

Příloha č. 5 USNESENÍ SENÁTU 550. ze 14. schůze dne 2. listopadu 2006 k petici: [www.zrusmekomunisty.cz /senátní tisk č. 154./](http://www.zrusmekomunisty.cz/senátní_tisk_č._154/), kde senát doporučuje zřídit Dočasnou komisi Senátu pro posouzení ústavnosti Komunistické strany Čech a Moravy

Příloha č. 6 Petice www.zrusmekomunisty.cz

Příloha č. 7 První podpisy petice

Příloha č. 8 USNESENÍ SENÁTU 511. ze 17. schůze dne 30. října 2008 k závěrečné zprávě Dočasné komise Senátu pro posouzení ústavnosti KSČM /senátní tisk č. 327/ opakovaných indiciích porušení Ústavy ČR a nedodržování zákonů Komunistickou stranou Čech a Moravy

Příloha č. 1 Oznámení pro evidenci Komunistické strany Čech a Moravy³⁹

Oznámení pro evidenci Komunistické strany Čech a Moravy

Na ustavujícím sjezdu dne 31. března 1990 vznikla Komunistická strana Čech a Moravy jako územní organizace Komunistické strany Československa. Na I. sjezdu KSČM konaném ve dnech 13. a 14. října 1990 byly přijaty základní dokumenty KSČM, tj. program a organizační řád. Důvodem podání oznámení pro evidenci je nový organizační řád přijatý XVIII. sjezdem KSČS, ve kterém je Komunistická strana Československa federací dvou republikových stran - Komunistické strany Čech a Moravy a Komunistické strany Slovenska.

Sídlem ústředního výboru Komunistické strany Čech a Moravy je Praha.

za ÚV KSČM

předseda KSČM

Jiří Svoboda

podpis:

bytem: [redacted]

rodné číslo: [redacted]

místopředseda KSČM

Jaroslav Kos

podpis:

bytem: [redacted]

rodné číslo: [redacted]

tajemník ÚV KSČM

Vratislav Novák

podpis:

bytem: [redacted]

rodné číslo: [redacted]

zmocněnec ÚV KSČM

Ján Nedúchal

podpis:

bytem: [redacted]

³⁹ Štětínova komise: KSČM není nástupkyní KSČ, ale její organizační složkou. *Konfederace politických vězňů České republiky* [online]. 2007 [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: <http://www.kpv-cr.cz/?nid=199>

Příloha č. 2 Opis osvědčení registrace KSČM z roku 1990 a 2003⁴⁰

OPIS

MINISTERSTVO VNITRA A ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
ČESKÉ SOCIALISTICKÉ REPUBLIKY

c. j.: VSP/1-3076/90 v Praze dne 28. listopadu 1990

O S V Ě D Ě N Í

Ministerstvo vnitra České republiky zapsalo dne 28. listopadu 1990 do evidence politickou stranu pod názvem

Komunistická strana Čech a Moravy
se sídlem v Praze

Dnem zápisu vznikla politická strana jako právnická osoba a může vyvíjet politickou činnost na území České republiky.

Jménem politické strany jednají tyto orgány a tito funkcionáři

Ústřední výbor KSČM
předseda
ekonom

Jednat svým jménem mohou tyto organizační jednotky
základní články KSČM (základní organizace, kluby, sdružení)
výbory KSČM - obvodní, okresní, oblastní, městské, místní
Ústřední výbor KSČM

 Potvrzuji, že tato fotokopie-opis souhlasí doslovně s předloženým prvopisem, s ověřeným opisem - fotokopíí o...stránkách.
STÁTNÍ NOTÁŘSTVÍ PRAHA - VÝCHOD
se sídlem: Praha 1, Celetná 988/38
dne: 7. dubna 1992 *jal'*

Ředitel odboru:
JUDr. Miloš Šlapák *Miloš Šlapák*

 MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY
81

⁴⁰ Důležité dokumenty k minulosti. KSČM [online]. 2003 [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: <http://www.kscm.cz/nase-strana/dulezite-dokumenty-k-minulosti/40632/dokumenty-potvrzujici-registraci-kscm>

MINISTERSTVO VNITRA
úsek sdružování
112 20 Praha 1, U Obecního domu č. 3

Č.j.: VS-5417/SDR/1-2003

V Praze dne 17. června 2003

P o t v r z e n í

Komunistická strana Čech a Moravy je vedena Ministerstvem vnitra ČR v rejstříku stran a hnutí ve smyslu zákona č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích, ve znění pozdějších předpisů. Jmenovaná politická strana byla registrována dne 28. 11. 1990, pod č.j. VSP/1-3076/90 a sídlí na adrese: Praha 1, Politických vězňů 9.

Potvrzení se vydává na základě žádosti Komunistické strany Čech a Moravy.

JUDr. Ivana Breburdová
pověřená řízením úseku sdružování

MINISTERSTVO VNITRA ČR
odbor všeobecné správy
U Obecního domu 3
112 20 PRAHA 1

Příloha č. 3 Úvodní část Stanov KSČM⁴¹

STANOVY

Komunistické strany Čech a Moravy

I. Název, územní působnost a sídlo Komunistické strany Čech a Moravy

1. Komunistická strana Čech a Moravy je demokratickou politickou stranou působící podle zákona. Pro své označení používá zkratku KSČM.
2. KSČM je právnickou osobou, působící na území České republiky.
3. Sídlem ústředních orgánů KSČM je Praha.

II. Programový cíl a charakter strany

4. Programovým cílem KSČM je socialismus, demokratická společnost svobodných, rovnoprávných občanů, společnost politicky a hospodářsky pluralitní, postavená na maximální občanské samosprávě, prosperující a sociálně spravedlivá, pečující o zachování a zlepšování životního prostředí, zabezpečující lidem důstojnou životní úroveň a prosazující bezpečnost a mír. Program KSČM vychází z marxistické teorie otevřené dialogu s mezinárodním komunistickým a levicovým hnutím, novým myšlenkám a poznatkům. KSČM usiluje o to, aby byla stranou masovou, která pracuje na základě kolektivnosti jednání a rozhodování, samosprávných principů a široké vnitrostranické demokracie.

III. Členství v KSČM

Principy a vznik členství:

5. V KSČM nemá nikdo výlučná práva ani postavení. Působnost členů a funkcionářů strany je určena usneseními sjezdu, Stanovami KSČM (dále jen „stanovy“), organizačním řádem a dalšími vnitřními dokumenty.
6. Se členstvím v KSČM je neslučitelná podpora a propagace hnutí směřujících k potlačování práv a svobod občanů nebo jiná činnost, která je v rozporu s Listinou základních práv a svobod a s mezinárodními dokumenty o lidských a občanských právech.
7. Za člena KSČM může být přijat na základě dobrovolného rozhodnutí občan ČR, který je starší 18 let, ztotožňuje se s jejím programem a stanovami a není členem jiné politické strany nebo politického hnutí. Právo přijímat nové členy má základní organizace KSČM (ve zkratce ZO KSČM) a okresní výbor KSČM (ve zkratce OV KSČM), který zároveň doporučí základní organizaci, kde může člen pracovat.
8. Pro přijetí v ZO KSČM je u žadatele, který byl členem či funkcionářem okresních a vyšších orgánů jiné politické strany nebo politického hnutí, nutné předchozí projednání s OV KSČM, který rozhodne, zda je nutné případné projednání s vyššími stranickými orgány. Bez tohoto postupu není možné žádost o přijetí projednat a schválit.
9. Členství, práva a povinnosti s ním spojené vznikají dnem rozhodnutí členské schůze ZO KSČM nebo OV KSČM o přijetí žadatele za člena.

⁴¹ Stanovy Komunistické strany Čech a Moravy. KSČM [online]. 2012 [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: <http://www.kscm.cz/nase-strana/stanovy>

10. Dokladem o členství v KSČM je členská legitimace, jejíž součástí je příspěvková karta. Tyto doklady předkládá člen ke kontrole orgánům strany na jejich žádost.

Pozastavení a zánik členství:

11. Při chování a jednání člena, které poškozuje vážnost a pověst strany, mu může ZO KSČM nebo vyšší stranický orgán po posouzení situace pozastavit členství nebo výkon svěřených stranických funkcí po dobu nezbytně nutnou.

12. Členství zaniká:

- a) vystoupením člena, nebo
- b) prokázaným vznikem členství v jiné politické straně nebo v politickém hnutí, nebo
- c) kandidaturou na kandidátce jiné politické strany či hnutí bez schválení příslušného stranického orgánu (čl. 58 písm. d, čl. 62 písm. b), nebo
- d) ukončením členství za jednání, které je neslučitelné s programem a stanovami strany nebo stranu poškozuje na veřejnosti.

13. Zánik členství podle čl.12 písm. a) a b) konstatuje ZO KSČM na nejbližší členské schůzi.

14. O zániku členství podle čl.12 písm. c) rozhodne příslušný stranický orgán na nejbližším zasedání; možnost odvolání tím není dotčena.

15. K zániku členství podle čl.12 písm. d) dochází:

- a) dnem, v němž se členská schůze ZO KSČM usnesla o ukončení členství a člen se ve stanovené lhůtě neodvolal, nebo
- b) dnem, kterým členství ukončil vyšší stranický orgán poté, co ZO KSČM byla po dobu delší než třicet dnů od výzvy tohoto orgánu k projednání ukončení členství nečinná, a člen neuplatnil právo odvolání, nebo kdy tento orgán ukončil členství bez předchozího projednání v ZO z důvodu jednoznačného naplnění čl. 12 písm. d) a člen se neodvolal, nebo
- c) dnem, v němž odvolací orgán s konečnou platností potvrdil rozhodnutí o ukončení členství člena, který se proti ukončení členství odvolal.

16. Proti rozhodnutí ZO KSČM, popřípadě OV KSČM, o ukončení svého členství má člen právo se do 30 dnů od doručení rozhodnutí odvolat k okresní rozhodčí komisi KSČM (ve zkratce ORoK KSČM) a dále ke krajské rozhodčí komisi (ve zkratce KRoK KSČM).

17. Proti rozhodnutí krajského výboru (ve zkratce KV KSČM) o ukončení svého členství má člen právo se vždy do 30 dnů odvolat ke KRoK a dále k Ústřední rozhodčí komisi KSČM (ve zkratce ÚRoK KSČM), jejíž závěry jsou konečné. Rozhodne-li o ukončení členství jako první Ústřední výbor KSČM (ve zkratce ÚV KSČM) nebo Výkonný výbor Ústředního výboru KSČM (ve zkratce VV ÚV KSČM), má člen právo se do 30 dnů od doručení rozhodnutí odvolat k ÚRoK KSČM a poté ke sjezdu KSČM, jehož závěry mají konečnou platnost. Po dobu odvolání je odvolávajícímu se pozastaveno členství.

Příloha č. 4 Prohlášení k občanům ČSSR (20. 12. 1989) od delegátů mimořádného sjezdu KSČ⁴²

Prohlášení k občanům ČSSR

(20. 12. 1989)

Delegáti mimořádného sjezdu KSČ, který proběhl ve dnech **20. – 21. 12. 1989 v Praze** schválili následující **Prohlášení k občanům ČSSR**.

Vážení spoluobčané,

v této osudové i nadějně chvíli našich národů, celé naší vlasti, obrací se na vás mimořádný sjezd KSČ. Naše slovo je zároveň vyznáním. Draze vykoupené poznáním, že veškeré politické a ekonomické úspěchy jsou pomíjivé, protože věčný je jenom člověk a jeho mravní hodnoty, jeho osud, jeho radosti a starosti, naděje a zklamání, jeho víra a pochybnosti — zkrátka všechno, co vyjadřuje podstatu jeho života.

Tak chápeme veřejnou lekci, která nám, komunistům, byla udělena v posledních týdnech. **Naše doznání všech chyb, omylů, všech deformací proti lidskosti a demokracii není jen prázdné gesto.**

Protože naše bývalé vedení nenašlo v sobě dosud tolik cti a odvahy veřejně se omluvit, činí tak delegáti mimořádného sjezdu KSČ. Omlouváme se naší mládeži i všem občanům, kteří byli postiženi neoprávněnými represemi, omlouváme se dětem těch rodičů, které trpěly postihy ještě v dalších generacích. Omlouváme se za veškerá příkoří i členům strany, kteří za svoje reformní postoje, za nesouhlas s protizákonným vstupem vojsk pěti spojeneckých zemí v roce 1968 museli KSČ opustit a ztratili postavení rovnoprávných občanů.

Rovněž cítíme povinnost vyjádřit politování nad tím, jak bývalé stranické vedení v uplynulých letech hrubě a nezákonně nerespektovalo právo na vyjádření názorů nezávislých občanských iniciativ včetně Charty 77. Jsme si vědomi i odpovědnosti celé naší členské základny, že tomu nedokázala zabránit.

Proto se strana rozhodně rozchází se všemi, kteří se vědomě dopouštěli zvěle, zneužívali moc, dali se korumpovat a korumpovali druhé, se všemi, kdož vydávali lež za pravdu, dopustili znehodnocení ideálů socialismu, čestnosti a spravedlnosti, významu práce a jejích mravních hodnot, víry v domov a vlastenectví, v jednotu slov a činů a kteří dopouštěli zneužívání pořádkových sil proti občanům. Dáme plný průchod takovému hodnocení všech skutečností, které bez předpojatosti zhodnotí míru odpovědnosti osob i institucí státu a strany v uplynulých čtyřech desetiletích s plným respektováním všeho nesporného a trvalého, čeho bylo dosaženo v průběhu národně demokratické revoluce i při výstavbě socialismu v naší vlasti. Přitom budeme vždy starostlivě dbát pravidla chovat se pozorně k dějinám, neboť jinak bychom se dopustili dalších chyb, dokonce na svých matkách a otcích, sami na sobě. Proto nedopustíme ani snižování pracovních a občanských zásluh těch členů strany, kteří po desetiletí svědomitě a nezištně plnili politické a pracovní úkoly ve prospěch naší společnosti.

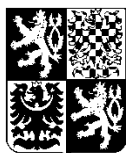
Bezpráví, které neodpovědní činitelé státu a strany spáchali na mládeži 17. listopadu tohoto roku, se nesmí už nikdy opakovat.

Autor: Delegáti mimořádného sjezdu KSČ, **Zdroj:** Praha

⁴² Důležité dokumenty k minulosti. KSČM [online]. 1989 [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: <http://www.kscm.cz/nase-strana/dulezite-dokumenty-k-minulosti/40623/prohlaseni-k-obcanum-cssr>

Příloha č. 5 USNESENÍ SENÁTU 550. ze 14. schůze dne 2. listopadu 2006 k petici: www.zrusmekomunisty.cz, Založení Dočasné komise senátu pro posouzení ústavnosti KSČM

PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY
SENÁT

5. funkční období

550.

USNESENÍ SENÁTU

ze 14. schůze dne 2. listopadu 2006

k petici www.zrusmekomunisty.cz /senátní tisk č. 154/

Senát

- I.** **doporučuje** senátorkám a senátorům připravit návrh senátního návrhu novely trestního zákona ve vztahu k symbolům dvou totalit – komunismu a nacismu;
- II.**
 - a) **zřizuje** Dočasnou komisi Senátu pro posouzení ústavnosti Komunistické strany Čech a Moravy, která bude ustavena podle zásady poměrného zastoupení a v souladu s § 43 Jednacího řádu Senátu;
 - b) **stanoví, že** Dočasná komise Senátu pro posouzení ústavnosti Komunistické strany Čech a Moravy bude mít 11 členů;
 - c) **stanoví** dle § 43 zákona č. 107/1999 Sb., o jednacím řádu Senátu Dočasné komisi Senátu pro posouzení ústavnosti Komunistické strany Čech a Moravy úkoly, které jsou uvedeny v příloze č. 1 tohoto usnesení, a ukládá Dočasné komisi, aby o plnění těchto úkolů informovala jedenkrát ročně Senát.

Přemysl Sobotka v. r.
předseda Senátu

Martin Mejstřík v. r.
ověřovatel Senátu

Úkoly Dočasné komise Senátu pro posouzení ústavnosti Komunistické strany Čech a Moravy⁴³

Činnost Dočasné komise:

3. Komise prozkoumá, zda Komunistická strana Čech a Moravy řádně dodržuje § 4 zákona o sdružování v politických stranách a politických hnutích č. 424/1991 Sb., který říká:
„Vznikat a vyvíjet činnost nemohou strany a hnutí,
 - e) které porušují ústavu a zákony nebo jejichž cílem je odstranění demokratických základů státu,
 - f) které nemají demokratické stanovy nebo nemají demokraticky ustanovené orgány,
 - g) které směřují k uchopení a držení moci zamezujícím druhým stranám a hnutím ucházet se ústavními prostředky o moc nebo které směřují k potlačení rovnoprávnosti občanů,
 - h) jejichž program nebo činnost ohrožují mravnost, veřejný pořádek nebo práva a svobodu občanů.“

2. Komise prozkoumá, zda existence Komunistické strany Čech a Moravy odpovídá Článku 5 HLAVY PRVNÍ Ústavního zákona č.1/1993 Sb. Ústava České republiky, který říká:
„Politický systém je založen na svobodném a dobrovolném vzniku a volné soutěži politických stran respektujících základní demokratické principy a odmítajících násilí jako prostředek k prosazování svých zájmů.“

⁴³ Dočasná komise Senátu pro posouzení ústavnosti Komunistické strany Čech a Moravy. *Senát PČR: senát PČR* [online]. 2006 [cit. 2014-04-11]. Dostupné z: http://www.senat.cz/organy/index.php?lng=cz&ke_dni=29.11.2006&O=6&par_2=197

Z r u š m e k o m u n i s t y

Poslanci! Senátoři!

My, níže podepsaní občané České republiky, prohlašujeme:

Komunisté v naší zemi jsou stejným ohrožením demokracie, jako byli kdysi nacisté. Patnáct let po listopadu 1989 usilují o získání moci, aniž by alespoň vyjádřením lítosti a omluvou přispěli k tomu, aby se náš národ vyrovnal se svou komunistickou minulostí. Nezřekli se symbolů a názvu, které pro tisíce občanů znamenaly smrt a pro statisíce vyhnání, ztrátu svobody, majetku, půdy či zaměstnání nebo zákazy studia. Trvá-li KSČM na názvu "komunistická", trvá tím na třídním boji, diktatuře proletariátu a omezení vlastnických práv občanů jako na ideologii, kterou je třeba uskutečnit v praxi. Pak je nutné požadovat její vyloučení z demokratické soutěže politických stran. S úctou k památce zničené země a statisíců zmarněných životů spoluobčanů žádáme poslance a senátory, aby přijali právní normu, která by zakázala propagaci nacismu, komunismu a fašismu v názvech a programech politických stran. Vyzýváme Vás, ve jménu budoucnosti, zakažte symboly diktatury!

Petiční výbor: Pavel Bobek, Ladislav Smoljak, Jan Urban, Jakub Jareš

s e z n a m v š e c h p o d p i s ů
(celkový počet podpisů: 93466, poslední je z 30. 3. 2014 v 21:09)

⁴⁴ Zrušme komunisty [online]. 2005 [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: <http://www.zrusmekomunisty.cz/index.php>

Příloha č. 7 První podpisy petice⁴⁵

Z osobností, které petici podepsaly mezi prvními (k 21.2.2005):

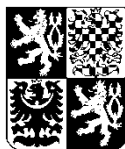
Ivan Medek, publicista
Ivan Moravec, profesor AMU
Jiří Bělohávek, dirigent
Ivan Klíma, spisovatel
Jiří Stránský, spisovatel
Jiří Gruša, velvyslanec, prezident mezinárodního P.E.N. Clubu
Josef Škvorecký, spisovatel
Zdena Škvorecká - Salivarová, spisovatelka
Ivan Wilhelm, rektor UK
Prof. Jiří Hořejší DrCs., profesor UK
Prof. RNDr. Martin Černožorský CSc., profesor PŘF MU
Prof. Vojtěch Cepl
Michael Kocáb, hudební skladatel
Jiří Pehe, politolog
Alexandr Vondra, politik
Ivan M. Havel, badatel
Jiřina Šiklová, socioložka
Jaroslava Moserová, lékařka, diplomat
Vladimír Schovánek, senátor
Jan Horník, senátor, starosta Božího Daru
Jitka Seitlová, senátor
Petr Duchoň, poslanec Evropského parlamentu
Jana Hybášková, poslankyně Evropského parlamentu
Petr Bratský, poslanec
Svatopluk Karásek, poslanec
RNDr. Jiří Grygar CSc., vědecký pracovník
Leo Pavlát, ředitel Židovského muzea
Luboš Dobrovský, diplomat
Petra Procházková, novinářka
Holubová Eva, herečka
Chramostová, Vlasta herečka
Petr Jarchovský, filmový scénárista
Martin Dejdar, herec
Jan Potměšil, herec
Jan Spálený, hudebník
Milan Svoboda, hudebník
Jiří Stivín, hudebník
Jana Paulová, herečka
Vladimír Just, kritik
Jiří Dědeček, textař, spisovatel
Jan Špáta, dokumentarista
Tereza Boučková, spisovatelka
Vlado Milunič, architekt
Doc.MUDr. Zdeněk Susa, lékař
Olga Sommerová, režisérka

⁴⁵ Zrušme komunisty. *Zrušme komunisty* [online]. 2014 [cit. 2014-04-24]. Dostupné z:<http://www.zrusmekomunisty.cz/podpisy.php>

Vlastimil Třešňák, hudebník
Jaroslav Hutka, písničkář
Monika MacDopnagh-Pajerová, vysokoškolská učitelka
Petr Zvoníček, TV dramaturg
Tereza Brdečková, spisovatelka
Vít Kremlička, spisovatel
Daniel Landa, zpěvák
Marcela Březinová, zpěvačka
Petr Čtvrtníček, herec
Oldřich Kaiser, herec
Karolina Kaiserová, herečka
Doubravka Svobodová, ředitelka divadla
Milan Markovič, herec
Vladimír Čech, herec, moderátor
Filip Blažek, herec
Jan Přeučil, herec
Vladimír Michálek, režisér
Miloslav Machoň, pedagog, režisér
David Ondříček, filmový režisér
Pavel Koutecký, filmový režisér
Jarmila Balážová, předsedkyně sdružení ROMEA
Miloslav Havlíček, profesor ČVUT
Ladislav Hejdánek, profesor filozofie
PhDr. Daniel Korte, klasický filolog
Doc. Ing. Petr Klán CSc. vědecký pracovník
Prof. MUDr. Josef Skala, profesor dětského lékařství
Jan Rejžek, novinář
Jiří Černý, novinář
Dušan Zbavitel, indolog a překladatel
Gita Zbavitelová, překladatel, novinář
Vladimír Kroc, novinář
Adam Komers, novinář
Jiří P. Kříž, novinář-kritik
Aleš Borovan, novinář
Miroslav Zikmund, cestovatel
Dagmar Hochová, fotografka
Tomki Němec, fotograf
Jan Mihaliček, fotograf
Ondřej Soukup, hudební skladatel
Marek Kopelent, hudební skladatel
Jan Vodňanský, básník a textař
David Koller, hudebník
Radim Hladík, hudebník
Aleš Brichta, hudebník
Aleš Jaluška, farář
Daniel Herman, katolický kněz
Jiří Kusý, katolický kněz
Jaroslav Chlejštovský, tajemník ČSOL
Milan Paumer, člen odboj.skupiny bří Mašínů
Jiří Lobkowicz, předseda Cesty změny
Lydia Petráňová, místopředsedkyně AV ČR
...

Příloha č. 8 USNESENÍ SENÁTU 511. ze 17. schůze dne 30. října 2008 k závěrečné zprávě Dočasné komise Senátu pro posouzení ústavnosti KSČM⁴⁶

PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY
SENÁT

6. funkční období

511.

USNESENÍ SENÁTU

ze 17. schůze dne 30. října 2008

k závěrečné zprávě Dočasné komise Senátu pro posouzení ústavnosti KSČM /senátní tisk č. 327/

Senát

shledává

četnost a dlouhodobě opakované indicie porušení Ústavy ČR a nedodržování zákonů ve smyslu Zákona o sdružování v politických stranách a politických hnutích č. 424/1991 Sb. Komunistickou stranou Čech a Moravy jako znepokojující a závažné;

se domnívá,

že by se Nejvyšší správní soud zejména ve smyslu § 3 a § 15 zákona č. 424/1991 Sb. O sdružování v politických stranách a v politických hnutích měl, na základě návrhu podaného vládou, senátním podnětem zabývat, protože existují důvodná podezření, že Komunistická strana Čech a Moravy nemůže vyvíjet činnost, neboť porušuje ústavu a zákony (viz § 4 zákona 424/1991 Sb.);

ukládá předsedovi Senátu,

aby postoupil Závěrečnou zprávu Dočasné senátní komise pro posouzení ústavnosti KSČM vládě.

Přemysl Sobotka v. r.
předseda Senátu

Josef Pavlata v. r.
ověřovatel Senátu

⁴⁶ Dokumenty Senátu. *Senát PČR* [online]. 2008 [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: http://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/dokumenty?cid=pssenat_dokumenty.pVisitor.search.search&search.content=sen%E1tn%ED+tisk+327&search.content.mode=keyword&search=Hledat

Zdroje

Seznam použité literatury:

- BALÍK, Stanislav. KSČM v reálné politice. In Hrozba komunismu? 1. vyd. Praha: Senát Parlamentu ČR, 2006. od s. 33-40, 8 s. ISBN 80-239-7646-X.
- GERLOCH, Aleš, HŘEBEJK, Jiří, ZOUBEK, Vladimír. Ústavní systém České republiky. Plzeň: 2013. ISBN 978-80-7380-423-7.
- KASAL, Jan. *Pozastavení činnosti a rozpuštění politické strany v České republice*. Brno, 2009. Diplomová práce. Masarykova Univerzita.
- KUBÁT, Michal. Postkomunismus a demokracie. *Politika ve středovýchodní Evropě*. Praha: Dokořán, 2003. ISBN 80-86569-47-0.
- KUBÁT, Michal. *Teorie antisystémovosti a Komunistická strana Čech a Moravy*. In NĚMEC, Jan, ŠŮSTKOVÁ, Markéta (eds.). *III. Kongres českých politologů, Olomouc 8.-10. 9. 2006*. Praha, Olomouc: Česká společnost pro politické vědy, 2006
- KUBÁT a kol. Politické a ústavní systémy zemí středovýchodní Evropy. Praha: Eurolex Bohemia s.r.o., 2004. ISBN 80-86432-90-4.
- STRMISKA, Maxmilián, HLOUŠEK, Vít a kol. Politické strany moderní Evropy. *Analýza stranicko-politických systémů*. Praha: Portál. 2005. ISBN 80-7367-038-0.

Analýzy

- Analýza možnosti pozastavení činnosti Komunistické strany Čech a Moravy, OBP MV, 2011. Dostupná na:
Vláda vzala na vědomí analýzu Ministerstva vnitra týkající se KSČM. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. 2011 [cit. 2014-04-24].
Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/vlada-vzala-na-vedomi-analyzu-ministerstva-vnitra-tykajici-se-kscm.aspx>
- Mareš – KSČM – analýza
- Mazel – KSČM – analýza
- Svoboda – KSČM – analýza
- Uhl – KSČM – analýza
Posudky jsou dostupné na:
Expertní posudky týkající se možnosti podání návrhu na pozastavení činnosti KSČM. *Ministerstvo vnitra České republiky*[online]. 2011 [cit. 2014-04-24].
Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/expertni-posudky-tykajici-se-moznosti-podani-navrhu-na-pozastaveni-cinnosti-kscm.aspx>

Orální zdroje:

- Téma: *Fenomén debaty zákazu komunistické strany v České republice a působení Dočasné komise senátu pro posouzení ústavnosti KSČM*
Rozhovor s Jaromírem ŠTĚTINOU, senátorem a bývalým předsedou zmíněné Senátní komise, Praha, 27. 2. 2014.
- Téma: *Totéž*
Rozhovor s Pavlínou HÁJKOVOU, asistentkou senátora Jaromíra Štětiny, Praha, 27. 2. 2014.

Záznam rozhovoru dostupný u autorky práce.

Ostatní zdroje, internetové zdroje:

- Portál územního plánování – portal.uur.cz: Územně plánovací nástroje na celostátní úrovni v zemích EU. *Ústav územního rozvoje* [online]. 2014 [cit. 2014-04-02]. Dostupné z: <http://portal.uur.cz/mezinarodni-souvislosti/uzemne-planovaci-nastroje-na-celostatni-urovni-v-zemich-eu.asp>
- Komunistická strana Čech a Moravy. KSČM [online]. 2003 [cit. 2014-04-25]. Dostupné z: <http://www.kscm.cz/nase-strana>
- ZÁLOM, Luboš. PRÁVO: Rozpuštění KSM – není co oslavovat. *Neviditelný pes: První český ryze internetový deník* [online]. 2006 [cit. 2014-04-11]. Dostupné z: http://neviditelnypes.lidovky.cz/pravo-rozpusteni-ksm-neni-co-oslavovat-fcn-/p_spolecnost.aspx?c=A061026_120524_p_spolecnost_wag
- KARLÍK, Martin, Simona BARTOŠOVÁ, Jana ČERMÁKOVÁ a Jana ZEMANOVÁ. KSČM bude po volbách požadovat referendum o církevních restitucích. *Český rozhlas* [online]. [cit. 2014-04-11]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/zpravy/politika/_zprava/kscm-bude-pozadovat-referendum-o-cirkevnych-restitucich--1248559
- Česká televize. ČT24. *Komunistický svaz mládeže může opět fungovat* [online]. 2010 [cit. 2014-04-11]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/79178-komunisticky-svaz-mladeze-muze-opet-fungovat/>
- Česká televize. ČT24. *Rozhodnuto: Dělnická strana se rozpouští* [online]. 2010 [cit. 2014-04-11]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/81278-rozhodnuto-delnicka-strana-se-rozpousti/>
- Česká televize. ČT24. *Dnešní přítomnost extremistů v Janově se obešla bez incidentů* [online]. 2009 [cit. 2014-04-11]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/42728-dnesni-pritomnost-extremistu-v-janove-se-obešla-bez-incidentu/>

- TOP 09 je pro zrušení KSČM, veřejnost je rozdělená. Týden.cz [online]. 2011 [cit. 2014-04-25].
Dostupné z: http://www.tyden.cz/rubriky/domaci/politika/top-09-je-pro-zruseni-kscm-verejnost-je-rozdelena_194963.html#.U1oxbPI_uwV
- Pro zákaz KSČM je 50,1 procenta lidí, proti 40 procent. Deník.cz [online]. 2011 [cit. 2014-04-25].
Dostupné z: http://www.denik.cz/z_domova/pro-zakaz-kscm-20110225.html
- Zpráva o činnosti Dočasně komise Senátu pro posouzení ústavnosti KSČM za rok 2010. *Senát PČR: činnost a kalendář akcí* [online]. 2010 [cit. 2014-04-11]. Dostupné z: http://www.senat.cz/cinnost/zpravy/vyrzpr2010/kpukscm.php?ke_dni=1.2.2013&O=9,%20http://www.jaromirstetina.cz/senat/kpu-kscm/usneseni/usneseni-plena-senatu-ke-vzniku-komise-ze-dne-2-11-2006.html
- Dočasná komise Senátu pro posouzení ústavnosti Komunistické strany Čech a Moravy. *Senát PČR: senát PČR* [online]. 2006 [cit. 2014-04-11]. Dostupné z: http://www.senat.cz/organy/index.php?lng=cz&ke_dni=29.11.2006&O=6&par_2=197
- Zrušme komunisty: Petice. *Zrušme komunisty* [online]. 2005 [cit. 2014-04-11]. Dostupné z: <http://www.zrusmekomunisty.cz/index.php>
- Dočasná komise Senátu pro posouzení ústavnosti KSČM - Zpráva o činnosti za rok 2007. SENÁT PČR. *Senát PČR: zprávy o činnosti* [online]. 2007 [cit. 2014-04-11]. Dostupné z: http://www.senat.cz/cinnost/zpravy/vyrzpr2007/kpukscm.php?ke_dni=6.6.2009&O=9
- USNESENÍ DOČASNÉ KOMISE SENÁTU PRO POSOUZENÍ ÚSTAVNOSTI KSČM PER ROLLAM ze dne 5. 11.2009. In: *Usnesení Senátu*. 2009. Dostupné z: http://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/webNahled?id_doc=54099&id_var=45906
- Zpráva o činnosti Dočasně komise Senátu pro posouzení ústavnosti KSČM za rok 2009. SENÁT PČR. *Senát PČR: Zprávy o činnosti* [online]. 2009 [cit. 2014-04-11]. Dostupné z: http://www.senat.cz/cinnost/zpravy/vyrzpr2009/kpukscm.php?ke_dni=6.6.2009&O=9
- Usnesení k materiálu MV. *Senát PČR* [online]. 2009 [cit. 2014-04-13]. Dostupné z: http://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/webNahled?id_doc=54099&id_var=45906
- Zpráva o činnosti Dočasně komise Senátu pro posouzení ústavnosti KSČM za rok 2010: Zprávy o činnosti. Senát PČR [online]. 2010 [cit. 2014-04-13]. Dostupné z: http://www.senat.cz/cinnost/zpravy/vyrzpr2010/kpukscm.php?ke_dni=1.2.2013&O=9

- Vláda vzala na vědomí analýzu Ministerstva vnitra týkající se KSČM. *Ministerstvo vnitra České republik: Zpravodajství* [online]. 2010 [cit. 2014-04-13].
Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/vlada-vzala-na-vedomi-analyzu-ministerstva-vnitra-tykajici-se-kscm.aspx>
- Expertní posudky týkající se možnosti podání návrhu na pozastavení činnosti KSČM. *Ministerstvo vnitra České republik: Zpravodajství* [online]. 2011 [cit. 2014-04-13].
Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/expertni-posudky-tykajici-se-moznosti-podani-navrhu-na-pozastaveni-cinnosti-kscm.aspx>
- Štětinova komise: KSČM není nástupkyní KSČ, ale její organizační složkou. *Konfederace politických vězňů České republiky* [online]. 2007 [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: <http://www.kpv-cr.cz/?nid=199>
- Důležité dokumenty k minulosti. *KSČM* [online]. 2003 [cit. 2014-04-24].
Dostupné z: <http://www.kscm.cz/nase-strana/dulezite-dokumenty-k-minulosti/40632/dokumenty-potvrzujici-registraci-kscm>
- Stanovy Komunistické strany Čech a Moravy. *KSČM* [online]. 2012 [cit. 2014-04-24].
Dostupné z: <http://www.kscm.cz/nase-strana/stanovy>
- Důležité dokumenty k minulosti. *KSČM* [online]. 1989 [cit. 2014-04-24].
Dostupné z: <http://www.kscm.cz/nase-strana/dulezite-dokumenty-k-minulosti/40623/prohlaseni-k-obcanum-cssr>
- *Zrušme komunisty* [online]. 2005 [cit. 2014-04-24].
Dostupné z: <http://www.zrusmekomunisty.cz/index.php>
- *Zrušme komunisty. Zrušme komunisty* [online]. 2014 [cit. 2014-04-24].
Dostupné z: <http://www.zrusmekomunisty.cz/podpisy.ph>
- Dokumenty Senátu. *Senát PČR* [online]. 2008 [cit. 2014-04-24].
Dostupné z:
http://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/dokumenty?cid=pssenat_dokumenty.pVisitor.search.search&search.content=sen%E1tn%ED+tisk+327&search.content.mode=keyword&search=Hledat

Rejstříky

Obrázek 1: Evropa 10

Tabulka 1: Rozdíly mezi situací v případě rozpuštění DS a situací KSČM 40